Ушбу сонда:
2 НОДАВЛАТ СЕКТОРДА ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ
3 ЯККАБОҒДА ШВЕЙЦАРИЯ ТЕХНОЛОГИЯСИ
4 Қишлоқ спорти муаммолари

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 16 феврал, сешанба № 24 (671)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Болаларга Президент совғалари

Республикамиз мустақилликка эришганидан сўнг Ўзбекистонда ўтказилаётган давлат сиёсатининг ўзига хослиги унинг ижтимоий йўналишидир. Шу боисдан мамлакат раҳбарияти аввало келажагимиз бўлган болалар тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда, чунки XX1 асрда улар янги жамият қуришдек буюк ишни давом эттирадилар. Ҳозирги вақтда ёш авлодни жисмоний ва маънавий жиҳатдан соғлом тарбиялашга қаратилган бир қанча давлат дастурлари амалга оширилмоқда. Тақдир камситган болалар тўғрисида эса алоҳида ғамхўрлик қилинмоқда. Айни шу соҳада ўзбек халқига хос бўлган меҳрибонлик, ҳаётий қийинчиликка дуч келган ҳар қандай кишига, айниқса ногирон болаларга ёрдам бериш истаги яққол намоён бўлмоқда.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг ўтган йили «Амир Темур» ордени билан бирга олган пул мукофотини, шунингдек яқинда нашр этилган китобига берилган қалам ҳақини Тошкентдаги 100-махсус мактаб-интернатда тарбияланувчи ногирон болалар учун топширгани ана шундай меҳр-шафқат ва саховатнинг ёрқин намунасидир.

... Интернат тарбияланувчилари бу кунни сира унутмайдилар. Уларнинг ҳар бири Президент номидан совға олди. Бундай совғалар орасида қимматбаҳо, чиройли ўйинчоқлар, спорт костюмлари, кийим-кечак, ширинликлар бор эди. Интернатда полиомиелит ва фалаж касаллиги каби оғир хасталиклар оқибатида саломатлиги ва жисмоний қобилиятига заҳа етган болалар ўқийди. Болалар ва қизларнинг юзларидаги қувноқ табассум оғир қисматга қарамай, улар эртанги кунга ишонч билан боқаётганидан далолат беради. Чунки улар давлатимиз раҳбарининг бу ғамхўрлиги бир марталик тадбир эмас, балки йўлбошчимиз амалга ошираётган инсонпарварлик сиёсатининг бир қисми эканини биладилар, ёш авлод бу сиёсатнинг диққат марказида туради.

Президентнинг асосий совғаси - интернатга берилаётган маблағ миқдори кўрсатилган чек, шунингдек телевизор интернатнинг мажлислар залида тантанали вазиятда топширилди. Бу маросимга тарбияланувчилар, уларнинг устозлари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шаҳар халқ таълими бошқармаси вакиллари келишди.

Давлатимиз бошлиғининг совғаларини Ўзбекистон РеспубликасиПрезидентининг Давлат маслаҳатчиси Т.Алимов топширди.

Республикамиз раҳбарияти ўтказаётган ижтимоий сиёсатнинг асосий мақсадларидан бири - мамлакатимиз ёш фуқаролари ҳар томонлама камол топиши учун зарур шарт-шароит яратишдан иборат, деб таъкидланди маросимда. Ёш авлод тўғрисидаги ғамхўрлик, жумладан тақдир камситган болаларга эътибор, кўп болали ва камхарж оилаларни, истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш давлатимиз бошлиғи ўтказаётган сиёсатнинг устувор йўналишларидан бўлиб қолди. Президентимиз кўп бор таъкидлаганидек, савоб ишни ҳар ким қилиши керак, савоб ишни ҳар куни қилиш керак.

100-интернат мактаб тарбияланувчилари номидан сўзга чиққан тўққизинчи синф ўқувчиси М.Мирзажонова Ўзбекистон болалари тўғрисида оталарча ғамхўрлиги учун Президентимизга самимий миннатдорлик билдирди.

Маросим иштирокчилари интернат тарбияланувчилари шу кунга атаб тайёрлаган концертни томоша қилдилар.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девони Ахборот марказининг раҳбари С.Ҳакимов, Президент Девонининг Ишлар бошқарувчиси З.Ҳайдаров иштирок этди.

А.ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

Наврўзга пешвоз

Қалбларда баҳорий илиқлик

Ёмғир кеча-ю кундуз бот-бот дераза чертиб фасллар келинчаги баҳор ҳадемай ташриф буюришидан дарак бермоқда. Жаннатмакон юртимизнинг қир-адирлари ажиб манзара кашф этган. Тоғлар оша эсаётган сабо майса-ю чечаклар ҳидини димоққа уфуради. Баҳор элчиси бойчечак ҳам юз кўрсатиб борлиқни мунаввар айлади. Ҳадемай гўшаларимизни бутун уфорий ҳидларга тўлдирадиган, меҳнаткаш халқимиз қалби, онги, шууриға ҳаётбахш куч-қудрат, кўтаринки кайфият бағишлайдиган, мустақиллигимизнинг саккизинчи баҳорини зўр шоду-хуррамлик билан қарши оламиз.

Барча орзиқиб кутаётган Наврўзи олам байрамини ҳар томонлама пухта тайёргарлик билан қаршилаш учун саъй-ҳаракат бошлаб юборилди. Унутилмас онларда ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш тадбирлари алоҳида ўрин эгаллайди. Шерободликлар бу йил ҳар қачонгидан кўп мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтказишмоқчи. Тошкент туманидаги қатор маҳаллаларда катта ҳашар уюштирилиб ёрдамга муҳтож кишиларнинг уйлари таъмирланади. Кўприклар қурилади, янги ариқлар қазилади. Республика бўйича боғ-роғларга асос солинади.

Бу йилги Наврўз тантаналари ўзгача тароват бахш этади. Президентимиз томонидан 1999 йил Аёллар йили деб эълон қилиниши саодат соҳибаларининг кайфиятига-кайфият қўшди, унумлироқ, баракалироқ меҳнат қилишга чорлади.

Муждалар келтирди
еллар баҳордан,
Дарахтлар чайқалиб
сабони ўпди.
Юрагимда қўзғаб бир
оташ туйғу,
Шаббода қизғалдоқ
лабларин ўпди.

Мустақиллик шарофати билан Наврўзи олам ўзгача мазмун, файзу тароват бахш этди. У халқ қўшиқлари, лапарлари, янги-янги удумлар билан бойиб бормоқда. Мўътабар кунда гина кудуратларга чек қўйилади. Уруш ва меҳнат фахрийлари юксак даражада эъзозланади, касаллар ҳолидан хабар олинади. Буларнинг ҳаммаси кишиларимиз ўртасидаги меҳру оқибатни янада мустаҳкамлайди.

Барчамиз Наврўзга пешвоз чиқар эканмиз, дошқозонларда сумалаклар тайёрланишини сабрсизлик билан кутаяпмиз. Ҳа, Наврўзни бу тотли, шифобахш неъматсиз тасаввур этиш қийин. Ҳикоя қилишларича, сумалак биби Фотиманинг ошлари экан. Бир куни у кишининг болалари оч қолибди. Овқат пишириб берай деса, уйда егулик нарса йўқ. Ўшанда қиш чиқиб, кўклам кўкатлари энди ниш ураётган экан. Биби Фотима ҳовлининг четига кузда бир ҳовуч дон сепган эканлар. Қараса, донлар кўкариб, майса тусига кира бошлабди. Дарҳол шу майсаларни ўриб олиб, қозонга солибди. Супрада қолган бир сиқим унни ҳам қўшиб, аралаштирибди. Қозон тагига ўт қалабди. Бироз қозонни ковлаб чарчагандан сўнг, биби Фотима болаларига қўшилиб ухлаб қолибди. Эрта тонгда уйғониб қараса қозонни ўттиз фаришта ковлаб, пишираётган эмиш. Болалари бу ажойиб таомни танаввул қилишибди. Шундан буён лаззатли неъмат номи (сималак) - ўттиз малак, сўнгра сумалак бўлиб кетган экан.

Ҳикматуллоҳ ҚОДИРОВ,
«Ишонч»нинг махсус мухбири

Ёшлар ва маънавият

Ўзбекистон мусулмонлари идорасида бўлиб ўтган республика Уламолар кенгаши йиғилишида йўлбошчимиз Ислом Каримовнинг «Туркистон» газетаси мухбири саволларига жавобларида маънавиятни юксалтириш борасида ўртага қўйилган масалалар ҳақида атрофлича фикр юритилди.

Йиғилишда мамлакатимизда мустақил давлатчиликни ривожлантириш йўлидаги саъй-ҳаракатларга мадад бериш бўйича Ўзбекистон уламолари олдида турган вазифаларга алоҳида эътибор қаратилди. Айни вақтда бу борадаги ишларимизга раҳна солишга интилаётган кучлар мавжудлиги, улар орасида диний экстремистик оқимлар ва гуруҳлар пинҳона ҳаракат қилишга уринаётгани кўрсатиб ўтилди. Шундайлардан бири - хорижий мамлакатларнинг бирида фаолият юритаётган «Ҳезби таҳрири исломия» ташкилоти сўнгги пайтларда юртимиздаги ҳали ғоявий шаклланиб улгурмаган ёшларни тузоғига илинтиришга, турли йўллар билан уларнинг онгини заҳарлаб, ўз халқининг ғанимига айлантиришга ҳаракат қилаётганлиги уламолар томонидан ошкора қораланди. Уларнинг кирдикорлари исломнинг асл таълимотига зид эканлиги, халқимизнинг минг йиллик анъаналари ва урф-одатларига мутлақо тўғри келмаслиги ҳамда диндорлар динга бир восита сифатида эмас, балки маънавий покланиш ва юксалиш йўли сифатида мурожаат этиши тўғрилиги алоҳида айтиб ўтилди.

Йиғилишда ҳуқуқ-тартибот органлари вакиллари томонидан диний экстремистик гуруҳларнинг асл моҳиятини ва халқимизга қарши қаратилган фаолиятини фош этувчи далиллар келтирилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси А.Мансуров, Бош вазир ўринбосари Ҳ.Кароматов сўзга чиқди.

(ЎзА)

КРЕДИТГА ТЕЛЕФОН

Бухоро шаҳар электр алоқа тармоғи аҳолига кредитга телефон ўрнатиб бера бошлади. Телефон ўрнатиш тарифи 6 минг сўм бўлгани ҳолда абонентлар биринчи марта унинг икки минг сўмини тўлайди холос. Қолган маблағ ҳар ой сайин бир минг сўмдан ойлик телефон хизмати пулига қўшиб тўлаб борилади.

Саралаш мусобақалари бошланди

Жиззах политехника институтининг спорт саройида мини-футбол бўйича Ўзбекистон кубоги учун саралаш мусобақалари бошланди Жиззах гуруҳида 7 та жамоа ғолиблик учун кураш олиб бормоқда.

Мусобақалар 18 февралгача давом этади.

(ЎзА)

Шарҳ

Қарор қандай бажарилмоқда?

Ўтган йил июл ойида ҳукуматимизнинг «Қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилишга оид қонун ҳужжатларига мувофиқ қишлоқ хўжалиги кооперативлари /ширкат хўжаликлари/ тузиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинганди. Хўш, бу қарорнинг бажарилиши юзасидан жойларда қандай ишлар амалга оширилмоқда? Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги иқтисодий ислоҳотлар, давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш бошқармаси бошлиғи Пўлатбек ҚОСИМБЕКОВ бу ҳақда қуйидагиларни сўзлаб берди:

- Мамлакатимизда иқтисодий ислоҳотларни босқичма-босқич амалга оширишнинг устувор йўналишларидан бири қишлоқда мулкдорлар синфини шакллантиришдир. Шу муносабат билан қишлоқ хўжалиги корхоналарини мулкий пай асосида қайта ташкил этиш борасида жойларда кенг миқёсда иш олиб борилаётир.

Ўтган йили 65 та қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкий пай асосида қишлоқ хўжалиги ширкатларига айлантирилган эди. Албатта, бу жараён осон кечмади. Дастлаб, ширкатга айлантирилаётган хўжаликларда аҳоли орасида бу ҳақда тушунтириш ва тарғибот ишлари олиб борилди. Ширкатнинг моҳияти ва афзалликлари деҳқонларга кенг ёритиб берилди. Ўтказилган умумий йиғилишларда хўжаликни ширкатга айлантириш бўйича қарор қабул қилиниб, қайта ташкил этиш комиссияси тузилди. Шундан сўнг хўжалик мол-мулки ва ернинг қиймати қайта баҳоланди. Ширкат низоми ва бошқа меъёрий хужжатлар тайёрланди. Шунингдек, мол-мулкка даъвогарлар ва мулкий пайлар миқдори аниқланиб, ширкат аъзоларига гувоҳномалар берилди. Ушбу ҳужжатларнинг барчаси хўжалик бошқаруви томонидан кўриб чиқилгач, ширкат хўжалиги давлат рўйхатидан ўтказилди.

Хўжаликларни ширкатга айлантириш натижасида 70 минг 578 мулкка даъвогардан 53 минг 61 киши ширкат аъзоси ва мулк эгаси бўлди. Йигирма мингга яқин киши хўжалик аъзолигидан озод этилди.

Ушбу хўжаликларда жами ўртача бир пайнинг баҳоси, ер пайи билан биргаликда 484 минг 997 сўмни, шундан ўртача мулкий пайнинг баҳоси 16 минг 483 сўмни ташкил этди.

Ҳозирги пайтда орттирилган тажриба умумлаштирилиб, 1999-2000 йилларда барча қишлоқ хўжалиги корхоналарини мулкий пай асосида ширкатларга айлантириш режалаштирилган. Бу жараён кампаниябозликка айлантирилмасдан, тўпланган амалий тажриба ҳамда билимлар асосида босқичма-босқич амалга оширилади.

Бироқ, барча ишлар кўнгилдагидек кетаяпти, деб бўлмайди, албатта. Ўтган йили турли соҳаларга ихтисослаштирилган илғор хўжаликларни ширкатга айлантиришда бир қанча қийинчиликлар ҳам юзага келди. Жумладан, қоракўлчиликка ихтисослаштирилган хўжаликлардаги чорва молларини баҳолаш, ер қийматини аниқлаш ёки айрим хўжаликларда нафақахўрларни ширкат аъзолигига қабул қилишда бир қатор муаммолар борлиги маълум бўлди.

Ширкатга айлантирилган хўжаликларнинг ўзида қарийб 20 минг киши ширкат аъзоси бўлмади, уларни иш билан таъминлаш юзасидан маҳаллий хокимликлар ва ҳудудий комиссиялар зарур амалий ишларни олиб боришлари керак. 2000 йилгача бўлган даврда 1802 та хўжаликни ширкатга ўтказиш натижасида 400 минг киши аъзоликдан бўшатилиши кутилмоқда. Бу эса Меҳнат вазирлиги, унинг жойлардаги бошқармаларидан жуда катта масъулият талаб қилади. Чунки шу йилнинг биринчи чорагидаёқ 439 хўжалик ширкатга айлантирилади.

Ҳозирги кунда уларда умумий йиғилишлар ўтказилиб, қайта ташкил этиш комиссиялари тузилмоқда. Таъсис хужжатларини сифатли ва юқори савияда тайёрлаш ҳамда қишлоқ хўжалигида олиб борилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг туб моҳиятини тушунтириш, хўжалик раҳбари ва мутахассисларнинг билим савиясини ошириш мақсадида барча вилоятларда намунали ширкат хўжалиги негизида семинарлар ўтказилмоқда.

Олим НОРБЕКОВ,
ЎзА мухбири

Долзарб масалага бағишланди

Тошкент вилояти ҳокимлигида грипп эпидемиясининг олдини олиш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлди. Унда шаҳар ва туман ҳокимлари, соғлиқни сақлаш муассасалари раҳбарлари, эпидемиологияга қарши кураш комиссияси аъзолари иштирок этди.

Йиғилишда вилоятдаги эпидемиологик вазият атрофлича таҳлил этилди. Зеро, кескин чоралар кўрилмаса, қўшни мамлакатларда кенг тарқалиб бораётган ўткир вирусли грипп касаллиги бу ерда ҳам авж олиши мумкин. Шу боис, мазкур касалликка чалинганларни ўз вақтида аниқлаш, зарур тиббий ёрдам кўрсатиш, аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини кучайтириш, дори-дармон билан таъминлашни яхшилаш зарурлиги таъкидланди. Шунингдек, мактабгача тарбия муассасалари, жамоат жойлари, корхона ва ташкилотларда эпидемиологик ҳолатни бартараф этиш юзасидан муҳим чора-тадбирлар белгиланди.

Н.Душаев,
(ЎзА)

БИР ХАТОГА ИККИ ЖАЗО

ёки қонунни билмаслик раҳбарга панд берди

Иқтисодий ислоҳотлар кўлами тобора кенгайиб бораётган ҳозирги пайтда меҳнат жамоалари раҳбарлари зиммасига бағоят масъулиятли вазифалар юкланаётгани бежиз эмас. Президентимиз уқтирганларидек: «Энг аввало раҳбардан ақл-идрок талаб этилади, ақл-идрокли бўлиш билан бир қаторда раҳбар одам мустаҳкам иродали, иймони бутун, ориятли бўлиши шарт. У бағри кенг, айни замонда талабчан бўлиши даркор... Ичи қора одамлар раҳбар бўлолмайди. Юксак лавозимли киши кечиримли бўлиши, билмай хато қилган ходимларга хатоларни тузатиш имконини бериши зарур».

Биз бугун ҳар қандай раҳбарнинг ишига ана шу талаблар нуқтаи-назаридан баҳо беришимиз адолатдан бўлур эди. Ушбу фикрни айтишимизга Андижонда рўй берган икки воқеа-ҳолат сабаб бўлди.

Биринчиси: бултур ғўза парвариши даврида «Хўжаобод-шароб» ҳиссадорлик жамияти аъзолари дала меҳнатчиларига ёрдамлашгани яганага чиқишди. Улар орасида шиша идишлар омборининг уч нафар ишчиси-Майрамхон Бойназарова, Ўғилхон Собирова, Насибахон Раҳимовалар ҳам бор эди. Улар бир неча дақиқа дам олгани эгат бошига чиққан ҳам эдиларки корхона раҳбарлари келиб қолишди:

— Бу ерга гаплашиб ўтиргани келган экансизлар-да! Уччовинг ҳам эрталаб идорага аризанг билан кир. Ишдан бўшадиларинг!

Э йўқ, бе йўқ, фавқулодда ишчиларни ишдан бўшатиш ўзбекона мулозиматга кирармикан? Қолаверса, раҳбарнинг томдан тараша тушгандай бундай муомаласи одоб доирасидан чиқиб кетиш эмасми? Нима бўлгандаям меҳнат кишисини бу тарзда таҳқирлаш, боз устига ишдан бўшатиш қонунга хилоф, инсоф-адолатга зид. Шу сабабли касаба уюшма ташкилотлари ҳам, қонун ҳимоячилари ҳам бу ноҳақликка барҳам бериш юзасидан тутган йўллари ўзини оқлаши аниқ эди. Узоқ ёзишмалар, «музокаралар», такрор ва такрор текширишлар, муҳокамалардан кейин корхона раҳбари Муроджон Чўтибоев ўз буйруғини ўзгартиришга мажбур бўлди:

«Хўжаобод-шароб» ҳиссадорлик жамияти томонидан 1998 йил 14 апрел куни чиқарилган буйруқнинг 5 ва 6 қисмлари бугундан эътиборан бекор қилинсин. Шиша сақлаш омборининг ишчилари Бойназарова Майрамхон, Собирова Ўғилхон ва Раҳимова Насибахонлар ўз ишига қайтарилсин ва 1998 йил 20 апрелдан 16 июнга қадар бўлган мажбурий прогул вақтлари учун ўртача иш ҳақи тўлансин.

Асос: «деҳқончилик саноати мажмуи ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитасининг 1998 йил 8 июндаги 01-04 / 465 рақамли хати».

Шундай қилиб, ҳақсизлик устидан адолат ғолиб чиқди. Ишчилар ўз вазифаларида ишни давом эттириш имконига эга бўлдилар. Лекин шу ўринда бир мулоҳазани айтиб ўтиш жоиз. Катта жамоага раҳбарлик қилаётган М.Чўтибоев буйруқ чиқармасдан олдин, масалага етти ўлчаб бир кесиш қабилида ёндошса бўлмасмиди.

Унинг «қаттиққўллиги» қандай оқибат билан тугашини фаҳмлаб етмаганмиди? Ўзи имзо чекиб тасдиқлаган буйруқни ўзи бекор қилиши раҳбарнинг кўпчилик олдида изза бўлгани, деган маънони англатмайдими?

Иккинчи воқеа: орадан тўрт ой ўтар-ўтмас Майрамхон Бойназарова корхонадан бир неча шиша винони яширинча олиб чиқиб кетмоқчи бўлганда қоровуллар томонидан ушлаб қолинди. Мазкур жиноий иш судга оширилди. Ўз навбатида суд айбдорнинг қилмишини адолат тарозисига солиб кўриб, ҳукм чиқарди. Яъни унга жарима солиниб, ўзлаштирмоқчи бўлган ичимликлар корхонага қайтарилди.

Бироқ ишчининг ишдан бўшатилиши кўрсатилмаган бундай қарор раҳбарларга ёқмади. Шу боис маъмурият жаҳл билан ўз билганича иш тутиб, қуйидаги буйруқни чиқарди.

«Хўжаобод туман ИИБнинг 1998 йил 24 сентябрдаги 5390-сонли тақдимномасига асосан ҳамда корхона ҳуқуқшуносининг билдиришномасига асосан буюраман:

Шиша идишлар омбори ишчиси Бойназарова Майрамхон корхона ички қонун - қоидасини бузганлиги сабабли, яъни ўғирлик қилгани учун Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 100-модда 4-бандига асосан ишдан озод этилсин.

Жамият раиси (имзо)
М.Чўтибоев.

Кўриниб турибдики, ўзи содир этган бир ножўя иш учун ишчи икки марта жазо олди. Равшанки, инсон тақдирига (у ким бўлишидан қатъий назар) баҳо беришда инсоф, адолат устивор бўлмоғи даркор. Ўз ҳақ-ҳуқуқини билган, қонун билан бироз таниш бўлган ҳар қандай фуқаро бундай муносабатга чидаб, тақдирга тан бериб ўтиролмасди, албатта. Майрамхон ҳам худди шундай қилди: меҳнаткашларни ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий муҳофаза қилишга даъват этилган энг оммавий ташкилот - касаба уюшмаларига мурожаат этди.

Андижон вилоят деҳқончилик саноат мажмуи ходимлари қўмитаси бу ишга яна аралашиб, корхона раҳбарининг М.Бойназарованинг ишдан бўшатиш юзасидан чиқарган буйруғини бекор қилишни зарур, деб топди. Чунки аввало, айбдор ўз қилмиши учун бир марта жазо олган, унга яна маъмурий жазо белгилаш эса тўғри эмасди. Қолаверса, ана шу маъмурий жазо чораси ҳам расмийлаштирилаётган пайтда умумий тартибга риоя қилинмаган. Буни қуйидаги ҳолатлар яққол исботлаб турибди:

Биринчидан, жамиятнинг ички меҳнат тартиб-қоидаси аслида тузилмаган.

Иккинчидан, айбдор хатти-ҳаракатини муҳокама қилишни кўзда тутган йиғилишга ишчининг ўзи таклиф этилмаган, билдиришнома берилмаган.

Учинчидан, ўғирлик содир этилгани тўғрисида М.Бойназаровадан тушунтириш хати олинмаган.

Тўртинчидан, ишловчини ишдан бўшатиш учун Ички ишлар бўлими ва корхона ҳуқуқшуносининг билдиришномалари тўла асос бўлолмайди.

— Шунинг учун ҳам биз даъвогар сифатида Хўжаобод туман судига ёзма равишда мурожаат қилиб, ишни кўриб чиқишни таклиф этдик ва аризада Бойназароваға нисбатан маъмурият томонидан ноқонуний йўл тутилганини асослаб бердик, - дейди бу ишни узоқ ўрганган вилоят деҳқончилик-саноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитасининг бош ҳуқуқшуноси, меҳнат ҳуқуқи нозири Олимжон Аҳмаджонов, - натижада суд бу ишни кўриб, адолатни рўёбга чиқарди.

Корхона маъмурияти эса иккинчи бор ўз буйруғини бекор қилишга мажбур бўлди. Унинг мазмуни қуйидагича:

«Хўжаобод туман судининг 1999 йил 7 январдаги хатига асосан буюраман:

Шиша идишлар цехининг ишчиси Майрамхон Бойназарова 1998 йил 25 декабрдан ишга тикланган, деб ҳисоблансин ва мажбурий прогули учун корхона ҳисобидан 5 минг 500 сўм ажратилсин.

«Эрталаб бергин қарорни, кечга бориб қил бекор», деган экан бир ҳажвчи. Биз қаламга олаётган ҳиссадорлик жамиятида ҳам худди шундай бўлди. Бунга асосий сабаб - қонунни яхши билмаслик. Меҳнат қонуни, Меҳнат шартномаси талаблари, ишчи ҳақ-ҳуқуқи ва раҳбарнинг мажбуриятлари нималардан иборатлиги билан пухта таниш эмаслик раҳбарга панд берди.

Шуни ёдда тутиш керакки, истиқлол туфайли мамлакатимизда маъмурий-буйруқбозлик, услуби, мансабдорнинг якка ҳукмронлиги барҳам топди. Биз янги, инсон ҳуқуқлари устувор жамият қуряпмиз, ҳар бир меҳнат жамоасида соғлом муҳит вужудга келтириляпти.

Юртбошимизнинг «Туркистон» газетаси мухбирининг саволларига жавобида таъкидланганидек: **«Ҳар қандай жамоа, маҳалла, борингки оила мисолида ҳам омадимиз, файз-баракамизнинг гарови ва шарти бўлмиш тинчлик ва тотувлигимизни сақламоқчи бўлсак, бунинг ягона замини - адолат ва инсофни энг устувор мақсадимиз ва сиёсатимизга айлантирмоғимиз керак».**

Буни ҳисобга олмаган раҳбар қаттиқ адашади. Адашибгина қолмай, жабрдийда кишиларни ўз ҳақ-ҳуқуқларини тиклаш учун идорама-идора юришга, қанча-қанча масъул ходимларни ўз асосий ишларидан чалғитиб, ноҳақлик билан шуғулланишга мажбур этади.

Ш.НЕЪМАТОВ,
М.АБДУКАРИМОВ

Касаба уюшма ҳаёти

Нодавлат секторининг иқтисодиётимизда тутган ўрни катта ва бу жараён йил сайин жадаллашиб бормоқда. Бугунги кунда Наманган вилоятида ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотларининг 79 фоизи ҳиссадорлик жамиятлари, 5 фоизи хусусий мулк эгалари, 7 фоизи эса чет эл инвестицияси билан ҳамкорликдаги қўшма корхоналар зиммасига тўғри келади. Транспорт, алоқа, савдо ва маиший хизмат тармоқларининг асосий қисми аллақачон янгича мулкчилик шаклига ўтган.

НОДАВЛАТ СЕКТОРДА ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ

Хўш, касаба уюшмаларининг бу сектордаги вазифалари нималардан иборат? Улар ўз зиммаларидаги ишни қай даражада уддалаяпти?

Вилоятимизда кўп сонли акциядорлик жамиятлари билан бир қаторда кичик, ўрта ва хусусий тадбиркорлик корхоналари ривожланиб бораяпти. Улар қошида ҳам касаба уюшма ташкилотлари тузилган бўлиб, ишловчиларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини муҳофаза қилишда шерикчилик асосидаги тамойиллар амалга ошириб келинмоқда. Бинобарин, бошланғич касаба уюшма ташкилотларининг 26 фоизи кичик, ўрта ва хусусий корхоналарда ташкил топган. Кейинги икки йил мобайнида касаба уюшмалари вилоят кенгашининг йиғилиш ҳамда раёсатларида нодавлат секторининг ташкилот, корхоналарда меҳнатчилар манфаатлари атрофлича ўрганиб чиқилди. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш, тажрибаларни оммалаштириш юзасидан аниқ тадбирлар белгиланди.

Бироқ, эътироф этиш керак, бу борадаги ишлар ҳамма жойда ҳам осонликча рўёбга чиқади, деб бўлмайди. Масалан, «Аснамтекстил» Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонасида 500 нафарга яқин ишчи, асосан, хотин-қизлар меҳнат қилишади. Аввалига, бу ерда касаба уюшма ташкилоти тузишга рўйхушлик беришмади. Олиб борилган музокаралар, кенг тушунтириш ишлари, етакчи корхоналар фаолиятини таҳлил этишдан сўнг масаланинг афзал томонларини тушуниб етдилар. Қўмита раислигига моҳир ишчи, ташкилотчи Гавҳар Абдуллаева сайланди. Дастлабки кунлардаёқ изчиллик, ҳамжиҳатлик кўрсатилиб жамоа шартномасига корхонада узоқ йиллардан бери ишлаб келаётганларга қўшимча ҳақ тўланадиган таътилни жорий этиш, ишловчиларга бепул тушлик, корхонага келиб-кетиш учун транспорт билан таъминлаш каби шартлар киритилди.

«Наманганшойи» ҳиссадорлик жамияти жамоа шартномаси бандларидан боқувчисини йўқотган оилаларга дам олишлари учун бепул йўлланма бериш, кўпболали, кам таъминланган ходимнинг фарзандлари боғчада тарбияланишига тўланадиган ҳақнинг ярмини корхона ҳисобидан қоплаш каби масалалар адолатли тарзда ўрин олди. Мунира Ғаниева касабақўм раиси бўлган «Нотўқимачи» ҳиссадорлик жамиятида ҳам кам таъминланган ходимларнинг оилалари мустаҳкам ижтимоий ҳимояга олинди.

Касаба уюшмалари вилоят кенгаши ҳар йили жамоа шартномаларини тузиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиб қуйи бўғинларга юбормоқда. Мутахассислар ишчи-хизматчилар ўртасида кенг тушунтириш ишларини олиб бормоқдалар. Шу боис, муҳим ҳужжатда иш ўринларини сақлаб қолиш ёки қайта ташкил этиш, меҳнат муҳофазаси масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ўз-ўзидан нодавлат сектори ҳам диққат марказида. Ишчи-хизматчиларнинг уй-жой қуриш учун ер участкаси олишларида, қурилиш заҳиралари, уста пули учун моддий ёрдам кўрсатиш қатъий йўлга қўйилганлиги одамлар руҳини кўтармоқда. Уларнинг касбкорига, корхонасига бўлган ғурурини оширмоқда.

Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш давр талаби. Ҳурматли Президентимиз, ҳукуматимиз бу борада катта меҳрибонлик кўрсатишмоқда. Хусусан, янги барпо этилаётган мавзеларга маҳаллий бюджет ҳисобидан инженерлик коммуникациялари ўтказиб берилмоқда, маданий-маиший, савдо шоҳобчалари қурилиб, ишга туширилаяпти. Жамоа шартномалари шарофати билан хўжаликлар, корхона ва ташкилотлар томонидан аҳоли яшаш масканларига табиий газ, ичимлик суви тармоқлари ўтказиб берилмоқда.

Ёшлар мустақил Ўзбекистонимизнинг нурли келажагини таъминловчи энг бахтли инсонлардир. Юртбошимизнинг «Келгуси авлод биздан кўра соғлом, бақувват, билимли ва бахтли бўлиши шарт» деган пурҳикмат сўзлари барчанинг қалбидан чуқур жой олди. Белгиланаётган тадбирларда бунга алоҳида эътибор бераяпмиз. Жумладан, нодавлат тармоқларида ишловчиларнинг кам таъминланган оилалари фарзандлари бу йил ёзги таътилларини оромгоҳларда бепул йўлланмалар асосида ўтказадилар.

Аёллар йили шарофати билан Чортоқдаги «Зуҳал» трикотаж буюмлари Косонсой шаҳридаги «Атлас» акционерлик жамиятларида хотин-қизлар учун қулай иш шароитлари яратишда ибратли ишлар амалга оширилди. Бунда касабақўм раисларининг ташкилотчилиги, ташаббускорлиги муҳим роль ўйнади.

Ижтимоий ҳимоя масаласида нодавлат сектор корхоналарида баъзи камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар ҳам мавжуд. Хусусан, иш ҳақини ўз вақтида тўламаслик оқибатида қарзларнинг умумий миқдори анчага бориб қолган. Унинг асосий қисми деҳқончилик саноати мажмуи ходимларига тўғри келади. Кўпгина жамоа хўжаликлари ўтган йили режалаштирилган ҳосилни етиштириб ола билмаганликларидан қарзга ботдилар. Бундай ташвишли ҳол тўқимачилик, маҳаллий мебель саноати, қурилиш, маиший ҳамда коммунал хизмат кўрсатиш корхоналарида ҳам учрайди. Ходимларнинг ҳақини ундириб бериш касаба уюшмаларининг кундалик ишига айланиб қолмоқда. Маълум бўлишича, нодавлат сектор корхона ва ҳиссадорлик жамиятлари, жамоа хўжаликларининг бир қисми зарарга ишлаётган экан. Ҳатто, улардан айримлари банкрот деб эълон қилинди. Таҳлил шуни кўрсатмоқдаки, хусусий кичик корхоналар, фирма, ширкатларда иш кўнгилдагидек кетмаётир. Яқинда иқтисодий таназзулга юз тутган «Дилором» ҳиссадорлик жамияти фаолияти атрофлича назардан ўтказилди. Тегишли идоралар эътибори жалб этилиб, ишчиларнинг тўланмай келинаётган иш ҳақлари ундириб берилди. Шунингдек, Мингбулоқдаги 500-хўжалик ҳисобидаги механизациялашган кўчма жамланма ҳам банкротлик ҳолатига келиб қолганди. Лекин жамланма касаба уюшмаларининг аралашуви аниқроғи, қатъий ҳаракати туфайли ташвишли ҳол бартараф этилди.

Биз қуйи бўғинларда бўлганимизда ишчи ва хизматчиларга меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг синалган омиллари, илғор корхоналар тажрибалари, ташаббуслари ҳақида кенг тушунча бераяпмиз. Муаммоларни ҳал этишга омманинг ўзини жалб этаяпмиз. Худди шунинг учун Косонсой туманидаги пойабзал ишлаб чиқариш акционерлик жамияти қисқа вақт ичида ўзини тутиб олди. Ҳозирги кунда ишлар бир маромда кетмоқда.

Фаолиятдаги камчиликлардан бири нодавлат сектор тармоқларининг ҳаммасини ҳам ўз назоратимизга ололганимиз йўқ. Унинг баъзи корхоналарида турли сабабларга кўра касаба уюшма ташкилоти тузилмаган. Демак, бундай жамоаларда меҳнатчиларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимояси кутилган даражада амалга оширилмаяпти. Боз устига, касаба уюшмалари кичик, ўрта ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга етарли даражада тайёр эмасликлари аён бўлиб қолди. Масъулиятни чуқур ҳис этган ҳолда иш берувчилар билан ҳамкорликни кучайтириб, ҳар бир жамоада касаба уюшмаларининг изчил ва ибратли фаолиятини таъминлаш юзасидан аниқ тадбирларни амалга ошираяпмиз.

Каримжон РАИМЖОНОВ,
Наманган вилоят касаба уюшмалари кенгашининг раиси

OLAMDA NIMA GAP

ВИЛЬНЮС. 10 феврал куни Литва ҳукуматининг божхона режимини кучайтириш ҳақидаги фармойиши кучга кирди. Бу қарор, асосан, ушбу мамлакатга ташриф буюраётган хорижий шахсларга тегишлидир. Эндиликда Литвага уч кунга келаётган ҳар бир йўловчи ўзи билан 300 лит /75 АҚШ доллари/ ёки шу қийматга тенг бўлган хорижий валюта миқдорида пул олиб келиши мумкин.

Мазкур ҳужжатга биноан, Литвага қўшни давлатларда бирмунча арзон бўлган ёқилғи, спиртли ичимликлар, тамаки маҳсулотлари ва бошқа бир неча маҳсулот турлари олиб кирилишига ҳам чеклашлар жорий қилинди. Масалан, чегарадан шахсий машинасида ўтаётганлар машина бакидагидан ташқари бошқа идишда бензин олиб киришни тақиқлаб қўйилди. Йўловчилар чегарадан фақатгина бир шиша ароқ, 100 дона сигарет ва 0,5 килограмм озиқ-овқат маҳсулоти олиб ўтиши мумкин.

* * *

МОСКВА. 15 феврал куни Россиянинг «Протон» ракетасида АҚШнинг «Телстар-6» алоқа сунъий йўлдоши фазога учирилди. Ушбу ракета мамлакат вақти билан 08.12да Бойқўнғир космодромидан кўкка парвоз қилди.

Мазкур парвоз шу йилда «Протон» ракеталарига мўлжалланган 11 тижорат парвозининг биринчиси бўлди. Шартноманинг ҳақиқий нархи сир сақланмоқда, фақатгина унинг ўртача нархи 70 миллион АҚШ долларига тенг келиши хабар қилинган, деб ёзади РАТА-ТАСС ахборот агентлиги мухбири.

* * *

ОСТОНА. Жаҳон Банки Қозоғистонга 100 миллион АҚШ доллари миқдорида ёрдам кўрсатишга қарор қилди. Ушбу маблағ Қозоғистон автомобил йўлларини таъмирлашга ишлатилиши мўлжалланмоқда.

Маълумки, Қозоғистон автомобил йўллари ҳозирги вақтда жуда хароб аҳволда. Ўн етти минг километрдан зиёдроқ асосий йўлларнинг бор-йўғи 37 фоизигина талабга жавоб беради. Айниқса, халқаро аҳамиятга эга бўлган йўлларни зудлик билан таъмирлаш эҳтиёжи ҳар қачонгидан ҳам муҳим бўлиб турибди. Йигирма йил муддатга берилган мазкур маблағни ўзлаштириш учун тайёрланган лойиҳанинг умумий қиймати 135,7 миллион АҚШ долларига тенг бўлиб, шунинг 35,7 миллиони Қозоғистон ҳукумати томонидан қопланади.

* * *

Б О Н Н. Германия қуролли кучлари бўлинмалари НАТОнинг Косово ўлкасида амалга ошириши эҳтимол тутилаётган ҳарбий операцияларига тайёргарлик кўрмоқда. Бу ҳақда Германия мудофаа вазири Рудолф Шарпинг «Тагесшпигел» газетасига берган интервьюсида маълум қилди. Унинг сўзларига қараганда, шу мақсадда бундесвернинг Болқондаги бўлинмаларига 30 тагача «Леопард-2» танки ва 20 та бронетранспортёр жўнатилади.

Айни пайтда Болқон минтақасига жўнатилиш учун бундесвернинг 3300 ҳарбий хизматчиси тайёр турибди. Улар ЕХҲТнинг халқаро кузатувчилари хавфсизлигини таъминлаш учун Македонияда турган НАТО қуролли кучларига келиб қўшилиши кутилмоқда.

* * *

К О Б У Л. Саудиялик мултимиллионер Усама ибн Лоден Афғонистон ҳудудини тарк этгани йўқ. У мамлакатнинг Гулбиддин Ҳикматёр тарафдорлари томонидан назорат қилинаётган шимолий туманларида яширинган. Бу ҳақда РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси баъзи манбаларга таянган ҳолда хабар берди. Хабарда айтилишича, ўтган жума куни террорчининг ғойиб бўлганини эълон қилган «Толибон» ҳаракати раҳбарияти унинг қаердалигини яхши билади.

* * *

Г А В А Н А. Доминикан республикасининг 92 ёшли собиқ президенти Хоакин Балагер ёши ўтиб қолгани ва соғлиғи ёмонлигига қарамай, давлат бошлиғи лавозимини эгаллаш учун ўтказилажак сайловда яна ўз номзодини илгари суришни режалаштирмоқда. У яқин кунлар ичида АҚШнинг Майами шаҳридан ватанига қайтишга ва сайловолди курашига киришишга тайёргарлик кўрмоқда, деб хабар беради РАТА-ТАСС ахборот маҳкамаси.

Х.Балагер айни пайтда кўзи жуда хиралашиб қолган ва тез-тез касал бўлиб туришига қарамай, сиёсий доираларда унинг обрўйи жуда баланд. Х.Балагер ҳали ҳамИслоҳотчи социал-христианлар партияси етакчиси лавозимини эгаллаб тургани бу фикрни тасдиқлаш учун кифоя қилади.

* * *

В Е Н А. Австрия федерал канцлери маҳкамаси Венгрия ҳукуматининг НАТОнинг Италияда бўладиган машқларида қатнашиш учун ўз танкларини Австрия ҳудуди орқали олиб ўтиш тўғрисидаги сўровини рад этди. Канцлернинг расмий вакили Йозеф Калиннинг сўзларига қараганда, бу ерда гап тинчлик ўрнатиш миссияси ҳақида кетмаётгани сабабли, Австриянинг бу сўровга розилик бериши нейтралитетлик тамойиллари бузилишини кўрсатган бўлур эди.

Австрия маъмурияти илгари ҳам европалик ҳамкорларнинг ўз ҳарбий техникасини мамлакат ҳудудидан ўтказишига йўл қўймаган. Жумладан, ўтган йилнинг сентябрида айни шу сабаб билан Франция танклари Словакияда бўлиб ўтган ҳарбий машқларда қатнаша олмаган эди.

/ЎзА/

Италиядаги машҳур минора

Шу сонга хабар

ФАОЛЛАР ЎҚУВИ

Юқори Чирчиқ туманида 9 та қишлоқ ва 1 та қўрғон фуқаролар йиғинлари фаолият кўрсатиб келмоқда.

Яқинда туман ҳокимлиги, «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази туман бўлими ташаббуси билан ушбу қишлоқ ва қўрғон фуқаролар йиғини фаоллари учун бир ҳафталик ўқув машғулотлари ташкил этилди. Машғулотларда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хафвсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китоби ўқиб ўрганилди. Асар юзасидан маъруза қилганлар китобнинг туб моҳияти ва унда баён этилган долзарб муаммоларга тўхталиб ўтишди.

Фаоллар бир ҳафталик ўқув машғулотлари давомида ўзларини қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб топишди.

Инсон саломатлиги ва хорижий алоқалар

ОРОЛБЎЙИ МИНТАҚАСИГА КЎМАК

Орол денгизининг қурий бошлаши жуда катта ҳудудда иқтисодий ва экологик вазиятни келтириб чиқарди. Айниқса, Мўйноқ, Қўнғирот, Шўманой, Бўзатов, Тахтакўпир каби туманларда атроф-муҳитнинг ифлосланиши инсон саломатлигига катта зарар етказа бошлади. Бу ҳақиқатга фақат мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейингина жаҳон афкор оммасининг эътиборини тортиш имкони туғилди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, унинг халқаро ҳайрия, тиббий муассасалари, кўпгина мамлакатларнинг нодавлат ташкилотлари, ҳатто айрим шахслар Оролбўйи минтақасида экологик офатдан озор чекаётган аҳолига амалий кўмакка отландилар. Булар тўғрисида мамлакатимиз ва хорижий оммавий ахборот воситаларида кўп ва хўп айтилди.

Қуйида ана шундай ҳайрли ишга қўшилган, аҳоли саломатлигини сақлаш йўлида бегаминнат кўмак бераётган хорижий муассасалардан бири - Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти фаолияти хусусида қисқача сўз юритмоқчимиз. Гап шундаки, мазкур ташкилот экологик ноxуш вазият юз берган Шўманой туманида «Царак» лойиҳасини изчил амалга оширмоқда.

«Царак» лойиҳасини ҳаётга тадбиқ қилиш 1995 йили бошланди. Лойиҳа беш йил мобайнида муваффақиятли ниҳоясига етиши керак. Асосий эътибор оналар ва болалар ўртасида ўлимнинг олдини олишга йўналтирилгандир. Мазкур лойиҳани амалга оширишга мутасадди бўлган Италиянинг Суава ва Колонья туманларидан келган вакиллар Қорақалпоғистондаги Шўманой, шунингдек Андижон вилоятидаги Бўз туманларида ўз фаолиятларини бошлаб юбордилар.

Ўзаро шартномага мувофиқ лойиҳанинг Шўманой туманидаги бош координатори, бирлашган касалхона бош шифокори Б.Мавланов Италия мамлакатида бўлиб, у ердаги тиббий ишлар билан яқиндан танишиб қайтди. Ўз навбатида ўтган йил охирларида Италия ҳукуматининг аъзоси Мария Киара, жаҳон соғлиқни сақлаш халқаро ташкилотининг Европа бюроси оналик ва болаликни ҳимоя қилиш бўйича ҳудудий маслаҳатчиси Вивиана Мангиатера, ташкилотнинг маслаҳатчиси франциялик Корина Одду, Рига халқаро университети профессори Гельмюс, Қорақалпоғистон соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Х.Ибадуллаев, Андижон вилояти Бўз ҳамда Шўманой, Мўйноқ туманлари шифокорлари иштирокида кўргазмали семинар ўтказилди. Хорижлик шифокорлар ўзлари билан лойиҳада кўзда тутилган умумий қиймати ярим миллион АҚШ долларилик 28 номдаги тиббий асбоб-ускуналар келтирдилар.

Кенгаш иштирокчилари Шўманой туман бирлашган касалхонасининг туғруқхона мажмуида, поликлиниканинг хотин-қизлар маслаҳатхонасида, М.Абдуллаев номли бирлашманинг қишлоқ шифокорлик марказида бўлиб, тиббий ишларнинг бориши билан яқиндан танишдилар.

Амалга оширилган тадбирлар натижасида туғруқхонада дунёга келган чақалоқлар орасида ўлим икки ҳиссага камайди. Бунинг асосий сабаби - туғруқхона ва хотин-қизлар маслаҳатхоналарида тиббиётнинг илғор янгиликларини амалда қўлланилганлиги, замонавий асбоб-ускуналардан самарали фойдаланилганидир.

Яна бир муҳим жиҳат, Марказий шифо масканидаги иккита компьютер ва Тошкентдаги компьютер маркази билан узлуксиз алоқа ўрнатилди ва шу тариқа экран орқали баъзи касалликларни даволаш йўллари хусусида зудлик билан маслаҳатлар олиш имкони яратилди.

Шу кунларда Шўманой туман касалхонасининг икки шифокори Италияда малакасини ошириб қайтиш учун олти ойлик сафарга жўнашга тайёрланмоқда.

Умирбой ЎТЕУЛИЕВ,
Абду РАҲМОН

Газетхонлар билан учрашувларда «Ишонч» саҳифаларида миллий истиқлол сарчашмаси - Туркистон мухторияти ҳақида мақолалар эълон қилиш таклиф қилинганди.

«Ўтмишсиз келажак йўқ» рукни остида шу долзарб мавзуга оид мақолалар чоп этилмоқда.

Ўтмишсиз келажак йўқ

I ИСТИҚЛОЛ - НАҚАДАР

Туронзамин аталмиш ўлкамиз халқлари эрк, озодлик ва миллий истиқлол учун курашнинг улуғ ва тарихий анъаналарига эга. Русия босқинчилари Ўрта Осиё ҳудудларини ўз мустамлака асоратларига солиб бу ҳудудда яшаб келаётган туб ерли мусулмонларни қарийб 150 йил давомида қуллик ва тобеликда сақлаб келган бўлсаларда, ўлка халқларининг эрк ва мустақилликка бўлган оташин куч ва ўтли алангасини бир дақиқа бўлсада сўндиролмади. Большевойлар ва шўролар ҳукумати томонидан олиб борилган босқинчилик, мустамлакачилик сиёсатига қарши Туркистон халқларининг миллий-озодлик кураши алангаси ўтида ўлкадаги ватанпарвар кучларнинг ижодиёти ўлароқ вужудга келган «Туркистон мухторияти» алоҳида ўрин тутади.

Маълумки, 1917 йил 25-27 октябрда Кайзер Германияси томонидан берилган 1 миллиард немис маркаси ёрдамида Ленин бошлиқ большевойлар октябрь тўнтаришини амалга оширди. Бу давлат тўнтариши тарихий тараққиёт қонунларига батамом зид эди. Ўша кезлар Тошкентда ҳам оламшумул ўзгаришлар рўй бераётганди. 2 ноябрда Туркистон бутун ўлка демократик ташкилотларининг қўшма мажлиси бўлди. Унда Бутун Русия миқёсида ҳокимият масаласи ҳал қилингунча Муваққат ўлка ҳокимиятини ташкил этиш муаммоси муҳокама қилинди. Аммо мазкур мажлисда Туркистондаги 10 миллионли аҳолининг 98 фоизини ташкил этган туб ерли маҳаллий халқларнинг манфаатини ифода этувчи Ўлка мусулмонлар шўроси вакиллари фақат маслаҳат овози билангина қатнашдилар. Албатта бу ҳол маҳаллий шўролар вакилларини ғазаблантирди. Улар Шўрои уламочилар ташаббуси билан 12-15 ноябрда Туркистон ўлка мусулмонларининг III қурултойига тўпландилар. Қурултойдаги бош масала ҳокимият масаласи эди. Ушбу масалада қабул қилинган қарорда: «Ҳокимиятнинг маҳаллий аҳоли манфаати учун деярли зид бўлган бегона ва ўткинчи, тасодифий кишилар гуруҳи - ҳарбийлар, ишчилар ва деҳқонлар ташкилотлари қўлида бўлиши демократик қоидалар талабига жавоб бермайди ва маҳаллий халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш асосида тўғри ҳаёт қуришига кафолат беролмайди», дейилади. Қурултойда қабул қилинган қарорда ҳокимиятнинг аскар, ишчи ва деҳқонлар қўлига ўтганлиги муносабати билан Туркистон мусулмонлари Русия «инқилоби» кўтариб чиққан «Озодлик, тенглик, биродарлик» шиорларига мувофиқ миллий, маданий мухторият ҳуқуқига эгадирлар, деб таъкидланади. Туркистон ўлка мусулмонлари қурултойи чақирилмоқчи бўлган ишчи, аскар ва деҳқон депутатлари Шўроларининг навбатдаги III қурултойида ҳал қилувчи овоз билан қатнашиш ҳуқуқини талаб қилди. Бироқ уларнинг бу ҳақли ва адолатли талаблари назарписанд қилинмади.

1917 йил 15-22 ноябрда бўлиб ўтган Туркистон ўлкаси ишчи, аскар ва деҳқон депутатлари Шўросининг III қурултойида ўлка мусулмонлари шўросининг вакиллари яна маслаҳат овози билан қатнашдилар. Қурултойнинг қабул қилган барча қарорлари шовинистик ва улуғ миллатчилик руҳи билан суғорилган эди. Қурултойда сайланган шўроларнинг раҳбарлик Кенгашидаги 15 вакилнинг ҳаммаси Оврупо миллати вакиллари бўлиб, 7 большевой-максималист ва 8 сўл эсер фирқаси аъзолари эдилар. Туркистон ўлка халқ комиссарлар шўроси раиси этиб Ф.И.Колесов, унинг ўринбосари қилиб Зелесский ва котибликка Котельников сайланди. Барча комиссарлик лавозимларини туб ерли халқларнинг на тилини, на динини, на урф-одати, тарихи ва маданиятини билмайдиган русийзабон халқ вакиллари эгаллаб олдилар. Бу ҳол ўлкада амалга оширилган қирғинбарот фожеалар учун асосий хамиртуруш бўлиб хизмат қилди.

Туркистон ўлкаси ишчи, аскар ва деҳқонлар Шўроси III қурултойининг қабул қилган қарори маҳаллий туб ерли аҳолининг талаб, эҳтиёжлари ва қизиқишларига мутлақо жавоб бермас эди. Шу боис «Шўрои Исломия», «Шўрои Уламо» ва бошқа демократик ташкилотлар миллий масалани ҳал қилиш бўйича В.И.Лениннинг ўзи эълон қилган «Русия халқлари ҳуқуқларининг деклорацияси» (1917 йил 2 ноябр) ҳамда «Русия ва Шарқнинг барча мусулмон меҳнаткашларига» (1917 йил 22 ноябр) мурожаатномасига асосланиб миллий истиқлол муаммосини ўзлари мустақил ҳал қилишга киришдилар. Бу борада 1917 йил 26-29 ноябрда Қўқонда ўз ишини олиб борган Туркистон ўлкаси мусулмонларининг фавқулоддаги IV қурултойи катта аҳамиятга эга бўлди. Қурултойда турли миллат вакилларидан 200 дан ортиқ киши қатнашди. Қурултойда қатнашган вакиллар таркиби «Қўқон мухторияти» миллатчилик негизида майдонга келган, деган уйдирма ва туҳматларнинг ҳеч қандай асосга эга эмаслигини мутлақо тасдиқлайди. Очиқ овоз бериш йўли билан қурултой ҳайъатига Убайдулла Ҳўжаев, Мустафо Чўқаев, Обиджон Маҳмудов, Юрғули Оғаев, Соломон Гердцфельд, Ислом Шоаҳмедов, С.Акаев, Кишчинбоев, Абдураҳмонбек Ўразаев, Абдул Балин, Тилиев, Каримбоев, Маҳмудхўжа Беҳбудийлар сайланди.

Қурултой кун тартибида: 1. Ўлкани бошқариш шакли; 2. Туркистоннинг казак аскарлари, Кавказ тоғликлари ва эркин чўл одамларининг Жануби-Шарқий Иттифоқи (ЮВС)га кириши масаласи; 3. Ижроия қўмитани сайлаш, унга бериладиган топшириқ(наказ)лар; 4. Туркистон Марказий мусулмонлар шўросини қайта сайлаш; 5. Бугунги аҳвол; 6. Туркистон таъсис мажлиси; 7. Милиция; 8. Молия ва бошқа масалалар бор эди.

Кун тартибидаги биринчи масала: Туркистон ўлкасининг бўлғуси сиёсий тузуми масаласида Бутунрусия мусулмонлар кенгаши Марказқўмининг аъзоси, ноиб Убайдулла Ҳўжаев, Тошкентдаги сентябр воқеалари қатнашчиси, 1917 йил майида большовойлар фирқаси сафига кирган Собир Юсупов, андижонлик вакил Латибжон Содиқбоев, ноиб Аминхон Тўра, муфти М.Беҳбудий ва бошқалар сўзга чиқдилар. Убайдулла Ҳўжаев ўз маърузасида: «Русияда ҳозир ҳақиқий ҳукумат йўқ. Русия салтанати музофотида ҳамма миллатлар большовойларга қарши курашга бел боғладилар. «Бутунрусия таъсис мажлисининг чақирилишига ҳеч қандай умид йўқ...», деди. Убайдулла Ҳўжаев ўз чиқишида зудлик билан Туркистонни мухторият бошқарувига ўтишига, депутатларни эса большовойларга қарши курашга чақирди.

Собир Юсупов ўзи большевиклар фирқасига мансуб бўлганига қарамай Русиядаги ва Туркистондаги воқеалар тўғрисида, айниқса большовойларнинг ноқонуний ҳатти-ҳаракатлари, зўравонликлари ҳақида алоҳида тўхталиб ўтди. С.Юсупов қурултойга қарата «Туркистон мухторият ҳуқуқини олишга ҳозир тайёрми?» деган саволни ўртага ташлади ва ўзи жавоб қайтарди: албатта тайёр эмас, лекин бундан мухторият, деб эълон қилишимиз керакмас, деган хулосага бормаслик лозим. Озод яшашни ҳоҳлайсизми? Демак, Туркистон мухтор жумҳурият, деб эълон қилинмоғи керак.» Л.Содиқбоев: «Большовойлар Туркистонни мухтор жумҳурият, деб эълон этмас эканлар, унда мухтор жумҳурият, деб эълон қилишимизга қаршилик кўрсатмасинлар. Чунки, Ислом дини давлатни демократик тарзда бошқаришга қарши эмас-ку», деган эди.

Хуллас, қурултойда сўзга чиққанларнинг аксарият кўпчилиги Туркистонга мухторият мақоми берилишига қаршилик кўрсатаётган большовойларнинг сиёсатига қарши кескин танқидий фикрлар изҳор этиб, мухторият ва мустақилликни ҳимоя қилиб чиқдилар.

Қурултойда муҳокама қилинган масала юзасидан Туркистон тараққиёти ва истиқболини белгилаб берувчи тарихий ҳужжат қабул қилинди. Деярли якдиллик билан қабул қилинган резолюцияда (2 киши қарши) шундай дейилган эди: «Ўлка мусулмонларининг фавқулоддаги IV қурултойи

Ислоҳот мевалари

ЯККАБОҒДА ШВЕЙЦАРИЯ ТЕХНОЛОГИЯСИ

Қашқадарё мамлакатда энг кўп дон етиштирадиган вилоятлардан биридир. Шу боис «Қашқадарёдонмаҳсулот» акционерлик уюшмасида бўлиб, жамоанинг шу кунларда амалга ошираётган юмушлари билан яқиндан танишдик.

— Тасарруфимизда 16 та ҳиссадорлик, 1 та масъулияти чекланган жамият, тўртта жамоа, тўртта хусусий ва битта қўшма корхона мавжуд, - дейди уюшма бошқаруви раиси Мурод Ибодов. - Ана шуларнинг ёрдамида вилоятда йилига 150 минг тонна ғалла қайта ишланади. Айни чоғда қишлоқ хўжалик корхоналари билан 1999 йил ҳосили учун шартномалар юз фоизга тузилган бўлиб, уларга аванс пули берилиши давом этмоқда. Уюшмага қарашли жамоаларда янги ҳосилни қабул қилиш бўйича ишлар жадал суръатларда олиб борилмоқда. Агарда илғор жамоаларимизни кўришни хоҳласангиз, Яккабоғ дон маҳсулотлари корхонасини бориб кўришни таклиф қилардим. Чунки бу корхона шу икки-уч йил ичида чет эл инвестициясини жалб қилиш борасида муайян ишларни бажарди. Ишчиларга хавфсиз қулай иш шароити яратилаётир. Корхонада ёрдамчи хўжалиги, иссиқхона, меҳмонхона, санаторий-профилакторий ва бошқа хизмат кўрсатиш нуқталари ишга туширилди.

Яккабоғга борганимизда қатор янгиликларнинг шоҳиди бўлдик. Масалан, тегирмон цехида эски дастгоҳлар янгисига алмаштирилган. Ҳозирги кунда Швейцариянинг «Бюллер» фирмасидан олиб келинган дастгоҳлар жаҳон андозалари талабига жавоб берадиган халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқармоқда. Микробиология илмий-текшириш институти ҳамкорлигида биоозуқа цехи фаолият кўрсатмоқда.

Яккабоғ тумани марказида корхона бир нечта маданий-маиший хизмат нуқталарини қуриб битказди. Бу ерга келган киши корхонага қарашли меҳмонхона, дорихона, тикувчилик цехи, савдо дўконларидан ташкил топган «Хумо» мажмуини кўриб кўзи қувнайди. Беш бўлимдан иборат «Ал-Маъруф» супермаркети эса аҳолига намунали хизмат кўрсатмоқда. Ана шу ва бошқа хизмат кўрсатиш нуқталарининг ишга туширилиши ортиқча ишчи кучларини иш билан таъминлаш имконини бераётир.

Ишчи-хизматчиларни ижтимоий ва иқтисодий қўллаб-қувватлаш мустаҳкам асосга қўйилган. Корхона ҳиссадорлик жамиятига ўтмаса-да, меҳнатчилар ҳар олти ойда фойда ҳисобидан дивидент олиб туришибди. Мисол учун 1997 йил якунлари бўйича 9 миллион сўм маблағ 256 киши ўртасида тақсимланди. Жамоада ишлаётган ҳар бир киши бепул иссиқ овқат билан таъминланган.

Байрамларда мукофот пуллари ва совғалар бериб борилади. Охунжон Мадалиев, Нуриддин Ҳайдаров каби таниқли санъаткорлар таклиф этилиб, кишиларнинг эсида қоладиган концертлар уюштирилади. Жумладан, корхонада самарали меҳнат қилаётган 114 нафар хотин-қизларга байрам тадбири ўтказилиб, уларга совғалар улашилди. Ишчи-хизматчиларнинг фарзандларига янги йилда 1,5 минг дона совғалар тарқатилди. Тўй ва маъракалар учун бултур 240 минг сўм сарфланди. Ходимлар соғлиғини тиклаш бўйича ҳам талай ишлар қилинаётир. Хусусан корхона қошида ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган саломатлик маркази ишлаб турибди. Касалларнинг даволаниши ва уларга дори-дармон олиб бериш учун ўтган йили 700 минг сўм маблағ сарфланди. Бошқа касалхоналарда даволаниб келганларга пул ўтказиш йўли билан ёрдам берилди.

Кам таъминланган оилаларга мадад кўрсатиб келиняпти. Масалан, бултур уйига иссиқлик тармоқлари ўтказишда ёрдам сўраган 51 нафар ишчининг аризаси ижобий ҳал қилинди. Узоқда турадиган ишчиларга махсус автобуслар ажратилган. Корхона ҳисобида турган уйларда истиқомат қилаётганларга электр энергияси учун имтиёзлар мавжуд. 45 гектар ерда ёрдамчи хўжалик ташкил қилинган. Бу ерда мева ва сабзавотлар етиштирилишидан ташқари чорва моллари ҳам боқилаётир. Айни кунларда хўжаликда 200 бошдан ортиқ қорамол, 50 бош қўй ва бошқа чорва моллари бор.

Корхона тасарруфида барча шарт-шароитларга эга болалар боғчаси бор. Жамоа тумандаги Охунбобоев номли мактабни ўз оталиғига олган. Ўтган ўқув мавсуми бошланишидан олдин ана шу илм масканига 200 минг сўм моддий ёрдам кўрсатилди.

Ғулом ЮСУПОВ,
«Ишонч» мухбири

Шу сонга хабар

ҚИЗИҚАРЛИ МАШҒУЛОТ

Ҳуқуқий маданият - иқтисодий билим ва маънавий дунёқарашни бойитиш муваффақиятларнинг асосидир. Бу муҳим масалага Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгашида катта аҳамият берилиб, тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмиталари раислари ва кенгаш ходимлари иштирокида долзарб мавзуларга бағишланган ўқув машғулотлари мантазам равишда ўтказиб келинмоқда.

Яқинда бўлиб ўтган шундай тадбирда Тошкент шаҳар «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази бошлиғи С.Салимов «Миллий қадриятлар ва оилавий тарбия» мавзуида ғоят қизиқарли маъруза қилиб, унинг моҳияти, жамиятимиз ривожида тутган беқиёс ўрни ва улкан аҳамиятини ҳаётий мисоллар билан аниқ-равшан баён этди.

Улуғбек ПЎЛАТОВ

ҲАЙРИЯ СОВҒАЛАРИ

Ангрен шаҳрида ўтказилаётган ҳайрия тадбирларини маблағ билан таъминлашда саноат корхоналари жамоалари ҳам фаоллик кўрсатмоқдалар.

«Ўзрезинатехника» ҳиссадорлик жамияти ҳам ҳиммат кўрсатиб, 50 минг сўм пул ажратди. Шу билан бирга ушбу тадбирда кам таъминланган, кўп болали оилалар аъзолари, ногирон ва қариялардан 150 нафарига турли совға-саломлар улашилди. Қизил Ярим Ой жамияти Тошкент вилояти қўмитаси томонидан тортиқ қилинган пойафзаллар кийим-кечаклар болакайларни хурсанд қилди.

Акбар АЛИЕВ

Мулкдорлар синфининг истиқболли вакиллари

ИШОНЧ-ИНСОНГА ҚАНОТ

Пойариқ Самарқанд вилоятининг қишлоқ хўжалигида салмоқли ўрин тутадиган туманлардан бири. Афсуски, кейинги беш йилда туман қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш оқсаб қолди. Айниқса, охирги икки йил ичида иқтисодиёт жуда ночор аҳволга тушди. Ерларнинг хўжасизларча талон-тарож қилиниши, пудратчиларнинг ердан кўпроқ ўз шахсий манфаатлари йўлида фойдаланиши, раҳбар ва мутахассисларга нисбатан талаб бўшаштириб юборилганлиги, агротехник тадбирларни бажариш тартиби издан чиққанлиги бунинг асосий сабабларидир. Меҳнатдан манфаат кўрмаган деҳқонларнинг қўли ишдан совиб кетган. Оқибатда дебитор ва кредитор қарзлар миқдори асоссиз равишда ошиб бораверган. Ҳосилдорлик ақл бовар қилмас даражада пасайган. Шу боис янги раҳбарият зиммасига туманни ана шундай оғир вазиятдан олиб чиқиш вазифаси юклатилди. Туман ҳокими Мадамин Шакаров шу хусусда ҳикоя қилади:

— Дастлабки вақтдаёқ, вилоят ҳокимлигининг ёрдами билан махсус тадбирлар белгиланди. Энг аввало Президентимизнинг соҳага тегишли Фармонлари ва ҳукумат қарорларининг тўла бажарилишини таъминлаш юзасидан аниқ тадбирлар амалга оширилди. Шунга асосан оилавий пудрат усули кенг қўлланилиб, ер ўз эгасини топишига эришилди. Уларга ер шартнома асосида узоқ муддатга ижарага берилди. Меҳнатдан манфаатдорлик кафолатланди. Бунга ишонч ҳосил қилган пудратчилар ўз моддий манфаатдорлигини оширишга ҳаракат қилиш орқали ҳосилдорликни ҳам кўтаришди. Пахтачиликдан бошқа соҳаларда шартномада белгиланганидан ортиқча етиштирилган маҳсулот пудратчилар ихтиёрида қолдирилди. Бу меҳнаткашлар учун катта рағбат ва кафолат бўлди.

Асосий тадбирлардан бири ер унумдорлигини ошириш эди. Бунинг учун 100 километрдан зиёд коллектор зовурлар таъмирланиб ишга туширилди. Натижада ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди. Тупроқнинг шўрланиш даражаси пасайди, ҳосилдорлик ошди. 1997 йилда туманда ғалла ҳосилдорлиги 16-17 центнерга, пахта ҳосилдорлиги 13 центнерга тўғри келган бўлса, 1998 йилда ғалла ҳосилдорлиги 42,1 центнерга, пахта ҳосилдорлиги 28 центнерга етди. Бундай кескин ўзгариш таъминлаган омиллардан бири агротехник тадбирлар тартибига риоя қилинганидир. Бу борадаги барча ишлар туман ҳокимлиги қошидаги маслаҳат кенгаши назоратида бўлди. Техника воситаларидан самарали фойдаланишга алоҳида эътибор берилди. Раҳбар ва мутахассислар таркиби тўлиқ қайта кўриб чиқилиб, тадбиркор, тажрибали, қатъиятли кадрларга ишонч билдирилди. Бу ўзгаришлар ҳал қилувчи аҳамият касб этди.

Уруғчилик, нав танлаш ишларига жуда жиддий эътибор берилди. Бу соҳада туманларда олиб борилаётган ишларни Президентимиз Андижон вилояти меҳнаткашлари билан учрашувда алоҳида таъкидлаганлари ниҳоятда қувончлидир. Ғалланинг «Улуғбек - 600», пахтанинг «Фарғона - 3», «Оқдарё - 5» навлари туманимиз ер иқлим шароитига мос келиб, жуда катта самара берди. Шулар натижасида туманимизда ғаллачиликдан 380 миллион сўм, пахтачиликдан 400 миллион сўмдан зиёд даромад олиниши кутилмоқда. Мутахассисларимиз ҳисоб-китобига кўра, келгусида пахта ҳосилдорлигини туманда ўртача 35 центнерга етказиш мумкин.

Қишлоқ хўжалигидаги ўнгланиш ижтимой соҳадаги муаммоларни ҳал этишга имкон беради. Ҳозир туманда 80 фоиз газлаштиришга, 72 фоиз сув билан таъминланишига эришилган. 2000 йилгача аҳоли газ ва сув билан тўлиқ таъминланади. Келгуси йилдан маориф, маданият, тиббиёт, маиший хизмат соҳалари масалалари ечимига киришамиз.

Ислоҳотларни чуқурлаштириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш мақсадида жамоа хўжаликлари ширкатлар ва фермер хўжаликларига айлантирилмоқда. Бу жараён 3-4 йилда ниҳоясига етказилади. Натижада ер ҳақиқий эгасини топади. Одамларда мулкдорлик туйғуси шаклланиб борди. Туманда молиявий ҳисоб-китобларга ҳам жиддий ёндашилмоқда. Шу туфайли дебитор қарзлар 1,5 баробар, кредитор қарзлар 2,5 баробар камайишига эришилди.

Ўзбекистон Олий Мажлисининг сессияларида қишлоқ хўжалик масалалари теран таҳлил этилиб, муҳим вазифалар белгиланди. Айниқса, солиқ тизимидаги янгиликлар айни муддао бўлди. Умуман қишлоқда маҳсулот етиштирувчиларни қўллаб-қувватлашга қаратилган яна бир қадам қўйилди.

Келгуси режаларимиз ҳам анчагина. Ҳозирдаёқ қишлоқ хўжалиги, қайта ишлаш соҳаларида қўшма корхоналар ташкил этишга киришдик. Мақсадимиз ишлаб чиқаришни ривожлантириш орқали халқ турмуш даражасини кўтаришга эришишдир.

Суҳбатдош
Р.ҚУРБОНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Муносиб совға

Пойариқ туманидаги О.Умаров номли, Б.Ҳасанов номли, «Янгиобод» жамоа хўжаликлари аҳолиси шифо излаб туман марказига қатнаш ташвишидан қутулишди.

Етти миллион сўм атрофида маблағ сарфланиб, тўрт ой ичида О.Умаров номли жамоа хўжалиги марказида амбулатория қурилиб, ишга туширилди. Бу маскан 4 мингдан зиёд аҳолига хизмат қилади. Амбулаторияни туман ҳокимлиги тиббиёт жиҳозлари билан таъминлади.

К. РУСТАМОВ

Ибратли тадбир

Нукус. Нукусда умумий таълим мактаблари психологларининг семинар кенгаши бўлиб ўтди. Қорақалпоғистон республикаси халқ таълими вазирлиги тизимида биринчи бор уюштирилган мазкур тадбирда мактабларни битказаётган иқтидорли ўқувчиларни танлаш, уларга кўмаклашиш масалалари муҳокама қилинди. Кадрлар тайёрлаш тўғрисидаги Миллий дастур ва «Таълим тўғрисида»ги қонунни амалга оширишда қобилиятли ёшларни аниқлаш, уларни билим сирларини ўрганишини давом эттиришларини ёки касбга йўналтиришни аниқлаш ғоят муҳимдир. Бу ҳақда тажрибали психологлар ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Бундай фойдали тадбирлар Қорақалпоғистон республикасининг бошқа туманлари умумий таълим мактаблари психологлари билан ҳам ўтказилади.

Аёллар эъзозда

Сурхондарё. Қумқўрғон туманидаги С.Бойматов номли ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятининг касаба уюшмаси қўмитаси 7000 га яқин касаба уюшма аъзоларини 13 та бошланғич касаба уюшмаси қўмитаси негизида бириктирган. Аъзоларнинг 2400 нафари аёллардир. Ҳиссадорлик жамияти касаба уюшма қўмитаси раиси Эшмамат Тоштемиров ҳиссадорлик жамияти бошқарув кенгаши билан келишган ҳолда 25 нафар ишчига 2500 сўмдан моддий ёрдам уюштирди. 8 Март халқаро хотин қизлар ва «Наврўз» байрамларида касаба уюшма ҳисобидан мунис аёлларни рағбатлантириш учун 100 минг сўмдан ортиқ маблағ ажратилди.

Рустам ДАВЛАТ

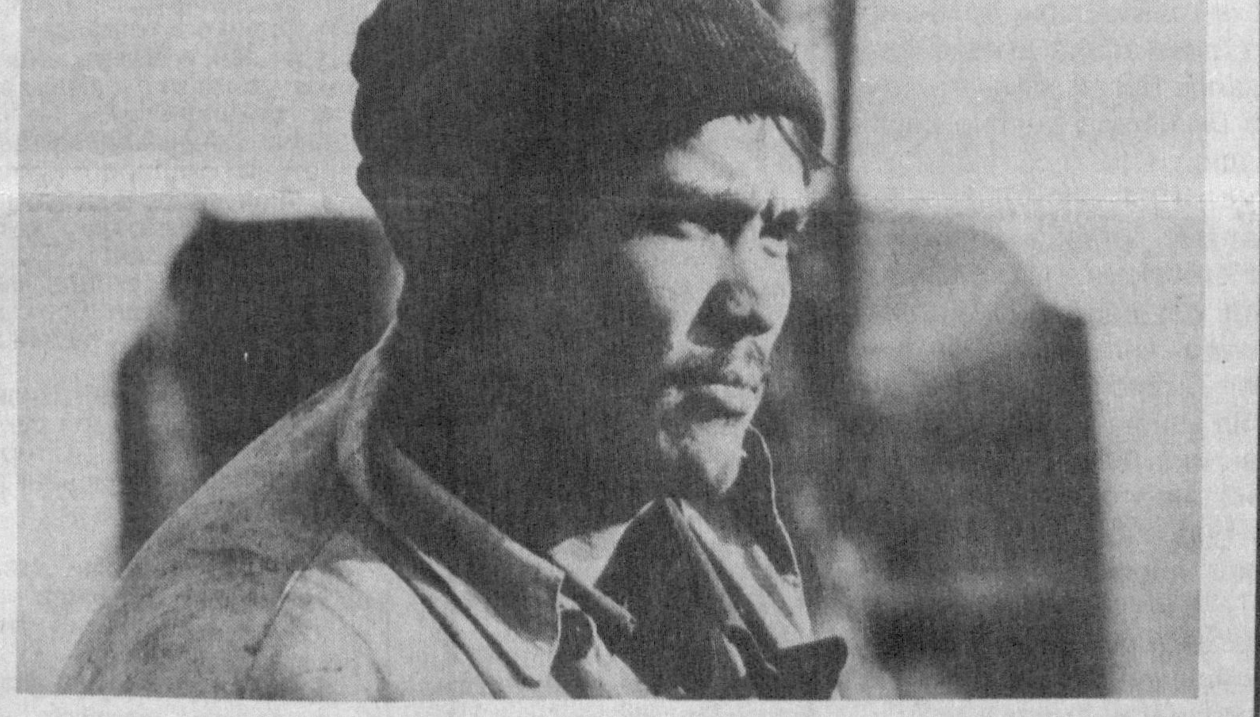

ЯНГИ ҲОСИЛ ТАРАДДУДИ

Фурқат номидаги «Томоша» ширкатлар уюшмасида баҳорги экин-тикин ишларига пухта тараддуд кўрилмоқда. Шу кунларда уюшма деҳқонлари ерларнинг шўрини ювиш, ариқ ва зовурларни тозалаш каби ишларни бажаришмоқда. Айни пайтгача 860 гектар ернинг шўри ювилди ҳамда 13 километр сув йўллари шохобчалари тозаланди.

Жорий йилда уюшма деҳқонлари 1300 гектар пахта майдонига чигит қадаб, ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олишни режалаштиришган.

Суратда: экскаваторчи Абдурауф ДЎСТНАЗАРОВ.

Ш.ОЛИМОВ
(ЎзА) олган сурат.

Олий тоифали муаллима Саодат Хўжақулова ҳамда биринчи тоифали ўқитувчи Марзия Маматмусаевалар раҳбарлик қилаётган синфлар ўқувчиларининг «Алифбо байрами» ғоят завқли, эсда қоларли бўлиб ўтди. Саводхонлик байрамига У.Юсупов номли 14-ўрта мактаб жамоаси билан биргаликда ота-оналар, ҳомий ташкилот вакиллари ташриф буюришди.

САВОДХОНЛИК БАЙРАМИ

«Алифбо байрами»ни мактаб директори Ғ.Алимжонов қисқача табрик сўзи билан очиб, мактаб ва ота-оналар, жамоатчилик вакилларининг сўнгги пайтдаги ўзаро амалий ҳамкорликлари туфайли бир қатор ижобий ишлар қилинганлигини таъкидлади.

— Бугунги кунда мактабимизда 900 нафар ўқувчи таълим-тарбия олмоқда, — деди Ғ.Алимжонов, — уларга 58 ўқитувчи сабоқ беряпти. Тоифали устозлар сони ортиб бораётгани қувонарли ҳол. Ҳозирда 6 олий, 15 биринчи, 13 иккинчи тоифали ўқитувчи фаолият кўрсатмоқда.

Шундан сўнг 1-синфнинг жажжи кичкинтойлари билимларни қай даражада ўзлаштира олганликларини акс эттирган синов-кўрикни бошладилар. Ф.Маматқулова, М.Эшқобилова, Н.Мамадалиева каби ўқувчилар, ўзларининг ҳар томонлама чуқур билим ва қобилият эгалари эканликларини намойиш этишди. Айниқса, жажжилар томонидан ижро этилган «Гулмисиз, райҳонмисиз?», аския, «Олмадан ким тез ейди?», баҳс мусобақаси кўпчиликда яхши таассурот қолдирди. Ҳар икки синф раҳбарлари ва ота-оналар қўмиталари кичкинтойларнинг кийиниши, одоб-аҳлоқига алоҳида эътибор беришганлиги йиғилганлар эътиборини тортди.

Ота-оналар номидан сўзга чиққан Насиба Ҳайдарова, Жумагул Сагатова, Гулбаҳор Икромова, Қундуз Раҳматуллаевалар мурғак қалбларга илиқ ва самимий миннатдорчиликларини билдиришди. Ота-оналар эсдалик учун мактабга ўнлаб «Жонли гул» совға қилдилар.

Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири

УЛУҒ НЕЪМАТ

Туркистонда яшаб турган элатларнинг улуғ Русия инқилоби эълон қилган асосларда ўз-ўзини белгилашга бўлган истакни ифодалаб, Туркистонни Русия Федератив демократик республикасига бирлашган ҳудудий мухторият, деб эълон қилади ва мухторият шаклини белгилашни энг яқин муддатда чақирилиши керак бўлган Туркистон таъсис мажлисига ҳавола этади, ҳамда тантанали суратда шуни маълум қиладики, Туркистонда яшаб турган майда миллатларнинг ҳуқуқлари ҳар қандай йўллар билан ҳимоя этилади.»

Қурултойнинг 28 ноябрдаги мажлисида таркиб топаётган мазкур давлатнинг номи «Туркистон мухториятидир» деган қатъий фикрга келинди. Туркистон ўлкаси халқлари Таъсис қурултойи чақирилгунга қадар ҳокимият батамом Туркистон Муваққат Кенгаши ва Туркистон халқ (миллий) мажлиси қўлида бўлади, деган ғоя илгари сурилди.

Қурултой Муваққат Кенгаш аъзоларидан ҳукумат тузилиши ва унинг таркибини 12 кишидан иборат бўлишлигини белгилаб берди. Туркистон Муваққат Кенгаши аъзоларининг сони эса, илгариги Бутунрусия Таъсис Мажлисига Туркистон ўлкасидан сайланган номзодлар сонига қараб (32 киши) белгиланди. Халқ мажлиси таркиби 54 номзоддан иборат бўлишлиги кўрсатилди. Халқ мажлисидаги ўринларнинг учдан бир қисми - 18 киши Оврупо миллатига мансуб халқ вакилларига ажратилди. Бу ҳол мухториятчиларининг инсоф, диёнат ва иймон асосида ҳақиқат, адолат ва демократиянинг юксак чўққисида туриб фаолият кўрсатганликларининг ёрқин намунасидир. Узоқ ва баҳсли тортишувлардан сўнг Қурултойда Муваққат ҳукумат сайланди. Унинг таркибига 8 киши киритилди:

1. М.Тинишпаев - бош вазир, ички ишлар вазири, 2-чақириқ Давлат Думасининг аъзоси, Туркистон Муваққат ҳукумати қўмитасининг аъзоси, йўл муҳандиси.
2. Ислом Султон Шоаҳмедов (Шагиахмедов) - бош вазир ўринбосари, Бутунрусия мусулмонлари кенгаши Марказий қўмитасининг аъзоси, ҳуқуқшунос.
3. Мустафо Чўқаев - Туркистон Мусулмонлари кенгаши Марказий қўмитасининг раиси, ҳуқуқшунос.
4. Убайдулла Хўжаев - Ҳарбий вазир, Бутунрусия мусулмонлар кенгаши МҚ аъзоси, ҳуқуқшунос.
5. Ҳидоятбек Юргули Агаев - ер ва сув бойликлари вазири, агроном.
6. Обиджон Маҳмудов - озиқ-овқат вазири, Қўқон шаҳар думасининг раис ўринбосари, жамоат арбоби.
7. Абдураҳмон Ўразаев - ички ишлар вазирининг ўринбосари, ҳуқуқшунос.
8. Соломон Абрамович Герцфельд - молия вазири, ҳуқуқшунос.

Туркистон Муваққат ҳукумати таркибига 4 киши Оврупо миллатларига мансуб аҳоли сафидан кўрсатилиб тўлдирилиши лозим эди. Қурултой иқтисодий масалага ҳам катта эътибор берди.

Туркистон мухтор жумҳурияти мафкурасининг негизини Ислом дини ғоялари ташкил этиши қурултойда махсус кўрсатилди. Бу Ўлка мусулмонларининг II ва III қурултойларида ҳам таъкидланган эди.

Қурултой ўз ишини якунлаши олдидан яна бир марта Туркистон Мухтор Жумҳурият, деб эълон қилинганини тантанали сифатда такрорлади. Ноиблар бу сўзларни тик туриб тингладилар, худога шукроналар билдириб, Қуръони Карим сураларидан тиловат қилдилар.

Туркистон мухториятининг муваққат ҳукумат номидан халққа қарата декабрда мурожаат эълон қилинди. Мурожаатнома «Улуғ Туркистон»да (1917 йил 8 декабр) эълон этилди.

Мурожаатда кўп миллатли Туркистон халқининг истагига мувофиқ демократик инқилобнинг улуғ асослари бўлмиш халқларнинг озодлиги, миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилашини амалга ошириш мақсадида Туркистон умуммусулмонларининг фавқулодда Ўлка қурултойи Туркистонни Русия Федерацияси Жумҳурияти таркибидаги мухтор жумҳурият, деб эълон қилгани қайд этилди.

Ўлкадаги жамики уюшмалар олдида турган муҳим ва масъулиятли масалаларни эътиборга олиб, Туркистонда яшаётган турли миллатлар ижтимоий, иқтисодий, маданий тараққиёт даражаларини ҳисобга олиб ва улар ўртасида дўстликни таъминлаш учун, ўлканинг ҳамма жойларида тартиб ва интизом жорий этиш мақсадида ўлка мусулмонлар қурултойи Муваққат Туркистон халқи Шўроси (Миллат мажлиси)ни сайлади. Мазкур Шўро ҳайъати Туркистон мухториятининг муваққат ҳукуматини ташкил қилди, дейилди унда. Бу ҳукумат зиммасига мумкин қадар тезроқ Туркистон Таъсис Мажлисини чақириш, Туркистон халқини озиқ-овқат билан таъминлаш чораларини кўриш, шу мақсадда «Жанубий-шарқий Иттифоқ» билан алоқа ўрнатиш, ўлка мухторияти молия ишларини таъсис қилишга киришиш, халқ милициясини ташкил қилиш, маҳаллий миллатлар ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи тадбирлар белгилаш, аскар ташкил қилиш ва бошқа вазифалар юклатилганлиги мурожаатда таъкидланди.

Умуммусулмонлар ўлка қурултойи, бирлик, ҳуррият, тенглик асосларини тасдиқ этди. Туркистоннинг барча фуқароларини, мусулмонларини, рус яҳудийларини, ишчи, аскар ва Оврополик деҳқонларни, ўлкада яшовчи ҳамма элат, халқларни, шаҳар ва земство идораларини, барча давлат маҳкамаларини, умумий ва хусусий муассасаларни эътироф этиб, уларга ўз зиммаларига олган оғир вазифаларини ҳал этишда ёрдам бериш ҳам шу мурожаатда кўрсатилди.

«Биз, - дейилган эди унда, - олдимизда турган масалаларнинг муҳимлигин ва улуғлигин комил суратда англаб, ҳам ишлаган ишларимизнинг ҳақлигина ишониб, худодан мадад тилаб ишга бошлаймиз.»

Мурожаат ўлка халқлари, айниқса мусулмон аҳолиси томонидан тантанавор ва зўр қувонч билан қабул қилинди. Халқ кўпдан бери орзу қилиб келган миллий давлатга эга бўлганидан беҳад шод эди. Мухторият эълон қилинган кундан бошлаб омма ўртасида ўзининг сиёсий фаолиятини авж олдирди. Тараққийпарварлар, маърифатпарвар миллий ёшлар гуруҳи ва уюшмалари ҳам мухториятни кенг тарғиб этдилар. Тошкентда «Ишчилар тўдаси», Андижонда «Маориф ҳаваскорлари» уюшма ва жамиятлари Мухторият манфаати йўлида иш олиб борди. Мухторият ўзбек, рус ва қозоқ тилларида газеталар чиқара бошлади. Бу «Эл байроғи», «Свободный Туркестан» ва 1917 йил 13 декабрда рус тилида чиқа бошлаган «Известия Временного Правительства Автономного Туркестана» шулар жумласидандир.

Мухтор ҳукумат шошилинч равишда 30 миллион сўмлик заём чиқарди. Бундан кўзланган асосий мақсад ҳукуматни иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлаш ва миллий армия тузиш эди. Аввал бошда ҳукумат ихтиёрида 60 ёлланма аскар бўлган бўлса, қисқа фурсатда Мухторият ихтиёрида 2 минг кишилик қўшин ҳозир бўлди. Бундан ташқари Қўқон милициясининг бошлиғи Эргашнинг қўл остида ҳам анчагина кучлар бор эди. Миллий армияда хориждан чақирилган ҳарбий кишилар, аксарият ҳолда турк зобитлари йўриқчилик ишларини олиб бордилар. Айни вақтда милиция қисмларини тузишга ҳам киришилди.

Бу борада Убайдулла Хўжаев бош бўлган ички ишлар вазирлиги халқ милициясининг ташкил бўлиши катта воқеа бўлди. Пул ислоҳоти ўтказишга киришилди. Заём чиқарилди. Мухторият ўз байроғи ва ўз мадҳиясини яратди. Шуниси эътиборлики, Мухториятни бир қатор хорижий мамлакатлар ҳам тан олди. Шу боис Мухторият ҳукумати ёрдам сўраб хорижий мамлакатларга мурожаат қилди, улардан оз бўлса-да, ҳам моддий, ҳам ҳарбий ёрдамлар олишга муваффақ бўлди. Мухториятни Англия, Франция, Германия, Туркия ва бошқа давлатлар қўллаб-қувватлаган эдилар.

Хуллас, Туркистон мусулмонларининг фавқулодда IV қурултойи ўлка халқларининг тарихий тақдирида буюк бурилиш аҳамиятига эга бўлган қарорларни қабул қилди. Бу улкан аҳамиятли воқеа «Улуғ Туркистон» газетасида ўз вақтида оқилона баҳоланди.

Кун тартибида турган эндиги бош муаммо Туркистон мусулмонлари IV қурултойи қабул қилган ва илгари сурган ғояларнинг ҳаётга тадбиқ этилишида, ўлкадаги кенг меҳнаткашлар оммасининг бу қарор ва ғояларни қўллаб-қувватлашида, Туркистон мухторияти атрофида бирлашиб унинг орқасидан фаол эргашувида қолган эди.

Ш. КАРИМОВ,
Р. ШАМСУТДИНОВ,
профессорлар

● Қишлоқ спорти муаммолари ●

АРМОН

Бугунги кунимиз эртагидан, эртамиз эса бугунгидан кўра янада порлоқ, фаровон бўлиши маънан ва жисмонан соғлом, етук кадрларни тарбиялашимизга кўп жиҳатдан боғликдир. Бунда жисмоний тарбия ҳамда спорт ишларини юқори даражада йўлга қўйишнинг аҳамияти, шубҳасиз, каттадир.

Хўш, бу борада Бухоро вилоятининг йирик ҳудудларидан бири саналган Бухоро туманида аҳвол қандай?

Ёшларни жисмонан соғлом ва бақувват бўлиб камол топишлари борасида мактабларда ва мактабгача тарбия муассасаларида имкон қадар иш олиб борилаётганлигининг шоҳиди бўлдик. Туман марказидаги 1-гимназия мактабида, 3-, 10-, 14-, 15-, 19-мактабларда, халқ таълими бўлимига қарашли 24-болалар боғчасида спорт ишларини янада жонлантиришга изчил ҳаракат қилинаётганлиги сезилиб турибди. Ўтган ўқув йилида айни шу илм масканларининг ёшлари туман ва вилоят, республика мусобақаларида фаол иштирок этиб, совринли ўринларни эгаллагани бунинг далилидир.

Енгил атлетика бўйича 7-мактабнинг битирувчиси Санжар Файзиев жумҳурият биринчилигида фахрли II-ўринни эгаллаган бўлса, 27-мактаб ўқувчиси Савриддин Наврўзов грек-рим кураши бўйича Осиё ўйинлари беллашувларида муваффақиятли иштирок этди. Қўл тўпи мусобақаларида Чорбакрдаги 25-мактаб ёшларига қарши беллаша оладиган командани вилоятда топиш қийин. Курашнинг самбо тури бўйича ўтказилаётган беллашувларда шу мактабдан қатнашаётган Отабек Қўлдошевнинг тобора тилга тушиб бораётгани барчани қувонтираяпти. Аммо жойларда бўлганимизда, спорт ривожига тўсиқ бўлаётган қатор камчилик ва нуқсонлар борлигига ҳам иқрор бўлдик.

Саноати, қишлоқ хўжалиги тобора юксалиб бораётган мазкур тумандаги мавжуд 52 та мактабдан 31 тасида ҳалигача спорт заллари, мактабларнинг ярмида замон талабларига жавоб берадиган футбол майдонлари йўқ. Кейинги йилларда туман футбол жамоасининг вилоят биринчилиги мусобақаларида оқсаётганлигининг асосий сабабларидан бири мана шу эмасмикан? Ҳозирча туманда йилига 5-6 маротаба ўтказиладиган спорт мусобақалари билан кўзланган мақсадга эришиш амримаҳол.

Қишнинг қор-қировли кунлари, аниқроғи ёғингарчилик мавсуми бошланиши билан тумандаги ўнлаб мактабларда аҳвол хийла мушкуллашиб қолади. Негаки, бу мактабларда жисмоний тарбия дарсларини торгина синф хоналарида ўтказишдан бўлак чора қолмайди.

«Дўстлик» жамоа хўжалигидаги Работак қишлоғида жойлашган эски типдаги 16-мактабда, «Бухоро» жамоа хўжалигида жойлашган 8-мактабда, Обид Убайдов номли жамоа хўжалигидаги 36-, «Маданият» жамоа хўжалигидаги 20-мактабларда айни пайтда юқорида таъкидлаб ўтилган манзарани кузатиш мумкин.

— Хўжалигимизнинг меҳнатдаги довруғи бутун республикага кетган. Мактабда 33 йил ишлаб пенсияга армон билан, яъни янги мактабни кўрмай чиқаётганимдан афсусдаман, — дея таъкидлайди 20-мактабнинг жисмоний тарбия ўқитувчиси Шоназар Шукуров.

Ана шу нуқтаи-назардан келиб чиқиб кейинги пайтларда туман халқ таълими бўлими, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси туман қўмитаси, туман ҳокимлигининг спорт қўмитаси физкультура ва спортнинг оммавийлигини таъминлашга етарлича эътибор бераяптилар, деб бўлмайди. Шунингдек, туманда янги-янги спорт анжомлари, кийим-кечакларини харид қилиш, ёшлар дидига мос иншоотларни барпо этиш негадир хаёлдан кўтарилаяпти. Жисмоний тарбия ва спорт ишлари бўйича туман халқ таълими услубшуноси Жўра Шароповнинг таъкидлашича, ҳатто онда-сонда ўтказиладиган мусобақалар ғолибларини рағбатлантиришга унчалик эътибор берилмаяпти.

Юртимизда кўплаб бассейнлар, теннис кортлари, сузиш ҳавзалари, янгидан-янги стадионлар, спорт иншоотлари барпо этилаётган бир пайтда нега бу ерда мазкур йўналишдаги ишларга камҳафсалалик билан қаралаяпти. Ички имкониятлар, марказлашган маблағлар, ҳомийлар кўмаги ва ташаббускорлиги асосида бошқа жойларда шундай масканлар барпо этилаётганлигини наҳотки, бу тумандаги мутасадди ўртоқлар сезишмаётган бўлса?!

Усмон НАВРЎЗ,
«Ишонч» мухбири

● Саховат ●

ЁДГОРАНИНГ ҚУВОНЧИ

Юқори Чирчиқ туманидаги Кавардон қишлоғида Ёдгора Муҳсимова деган беш ёшли қизалоқ бор. Унинг отаси Обиджон Муҳсимов фожиали вафот этганда Ёдгора ҳали дунёга келмаган эди. Аммо, истиқлолга юз тутган Ўзбекистонимизда унга ўхшаган кўнгли ўксик болажонларни бошини силаб, уларга ҳар томонлама меҳр-оқибат кўрсатувчи кишилар кўп.

Яқинда республика ёшлар «Камолот» жамғармаси туман бўлими ва туман «Қизил Ярим Ой» жамияти ташаббуси билан «Ғамхўрлик» деб номланган тадбир ўтказилди. Унга етим-есирлар, ногирон ва кам таъминланган оила фарзандлари таклиф этилди. 6-ўрта мактаб ўқувчилари томонидан тайёрланган саҳна кўринишлари, Она-Ватанимизни мадҳ этувчи куй-қўшиқлар ҳамда шеърлар янгради.

«Савоб ишни ҳар ким қилиши керак, савоб ишни ҳар куни қилиш керак» ақидасига амал қилган тадбир ташкилотчилари 50 нафар етим-есир болаларга иссиқ кийим-кечаклар совға қилишди.

Жажжигина Ёдгоранинг ҳам шу куни қувончи ичига сиғмасди. Чунки, сахийлар саховатидан у ҳам бенасиб қолмаганди.

Латифжон МАНСУРОВ

Халқ маорифи аълочиси Мукаррама Алимова Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманидаги 123-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси. Унинг мактаб даргоҳига кириб келганига ҳам 45 йилдан ошибди. Узоқ йиллик самарали фаолият унга кўп нарса берди. Энг асосийси, эл ҳурматини қозонди.

Мукаррама опа ёш педагогларнинг ҳам севимли устозидир.

Ҳ.АВВАЛОВ олган сурат

ЯКШАНБАГА ЎТАР КЕЧАСИ

(фантастик ҳикоя)

Икки минг ўнинчи йил... Марказий шифохона дарвозаси ланг очилиб, ичкарига тез ёрдам машинаси чинқирганча кириб келди.

— Қон кўп кетган, аммо томири ураяпти. Зудлик билан операция қилиш керак, — деди навбатчи шифокор Насиба Одиловна.

— Томир уришининг кучи яна ўттиз дақиқаларга ё етади, ёки ...,— деди тутилиб беморни олиб келган шифокор.

Насиба Одиловна ёнидаги телефон гўшагини кўтарди-ю, рақамларни теришга бироз тараддудланди. Хаёлидан шу фикрлар ўтди: «Бу беморни фақатгина Элжон Эркиналиевич ҳаётга қайтаришлари мумкин. Аммо қўнғироқ қилиш тўғри келармикан?

Дунёга машҳур бир одамнинг 60 йиллик тўйи нишонланиб турса-ю, мен...»

У беморнинг ёнида йиғлаб турган сулувгина аёлнинг нажоткор кўзларига боқар экан, қўллари беихтиёр рақамларни тера бошлади.

Гўшакдаги қисқа-қисқа товуш тўхтаб «Алло» деган овоз эшитилди.

— Ассалому алайкум, Элжон ака, безовта қилганим учун узр. Бу, мен — Одиловнаман... Камида юзга киринг.. Маслаҳатингиз зарур бўлиб қолди.

— Хўш, хўш, қизим Насибахон, қандай маслаҳат, тортинмай айтаверинг.

— Ҳозиргина бир беморни олиб келишди, машина тўқнашувидан қорнига рул ботиб кетган. Кўп қон йўқотган, томир уриши ярим соатларга... Шунинг учун сизга...

Профессор «Ҳим-м», деб бироз ўйланиб қолди.

— Беморни зудлик билан операцияга тайёрланг. Мен ўн беш-йигирма минутларда операция хонасида бўламан.

Насиба Одиловна шу лаҳзада гўё биринчи фарзанд кўрган онадек қувониб кетиб, «Вой, қандоқ бўларкин, сизни шундай кунингизда-я», — деган ҳам эдики, профессорнинг:

— Бас қилинг, биз шифокормиз! — деган эътирозини эшитди.

Пештоқда қуёшдек порлаб турган чироқлар ёғдусида операция беш соату йигирма беш минут ўтганда тугади. Йўқ, операция тугагани йўқ, аксинча тугатишга мажбур бўлишди. Чунки, бемор ҳаёт билан видолашган эди. Профессорнинг бисотида энди янги кашфиётини синаб кўришдан бошқа иложи қолмаганди. Юмшоқ ўриндиққа омонатгина ўтирар экан, бир зум ўз хаёли билан бўлди.

«Беморнинг қариндош-уруғлари рози бўлишармикан? Агар кўндиролсак, тунов кундаги қурилишда тушиб кетган темирдан боши пачақланиб вафот этган йигитнинг мурдаси совуқхонада сақланмоқда.

Бу беморнинг эса, танаси мутлақо яроқсиз...» У бирон қатъий фикрга келгандек, даст ўрнидан турди-да муваффақиятсизликда бошлари эгик ҳамшираларга: — Беморнинг бошига салафан аппаратини кийдириб қўйинглар, бош системасидаги тўқима ва хужайралар қотиб қолмасин, — деди.

Кейин Насибахонга «Мен билан юринг, гап бор» дегандай имо қилди. Қўшни хонага чиқишгач:

— Ҳаяжонланманг қизим, агар марҳум яқинлари рухсати олинса... уни тирилтириш мумкин... Фақат уларнинг розилиги керак, — деди.

— Тушундим.

Икковлон биринчи қаватда, қабулхона йўлагида эрининг қисматини кутиб ўтирган аёлга юзланишди.

Жувон шаҳд билан ўрнидан туриб, уларга савол назари билан тикилди.

Орадаги бир неча сонияли нохуш сукунатни яна аёл бузди.

— Айтинглар, у тирикми?

Элжон ака сергакланиб: — Ўзингизни босинг, ўтиринг, у тирик қолади, фақат бу сизларга боғлиқ,— деб аёлни қабулхонага бошлаб кирди.

— Исмингиз?

— Венера.

— Тошкентда турасизларми?

— Йўқ, бугун Андижондан машинамизда меҳмонга келаётган эдик.

— Нима касб билан шуғулланасиз?

— Ўқитувчиман.

— Эрингиз ҳам ўқитувчимилар?

— Йўқ, уларни шоир десак ҳам бўлади, асосий касблари журналист.

— Эҳ, ҳа... журналист, шоирлар паришонхотир бўлишади, хаёл қурғур машинада панд бериб қўйган эканда.

Насиба Одиловна инсон бардошининг портловчи дақиқалари яқинлашаётганидан юраги дукиллаб, пастки лабини тишлаган ҳолда Элжон акага термулади.

— Айтинг, доктор, у тирикми, нега яширасизлар...?

— Тирик, йиғламасдан гапларимга қулоқ солинг. Унинг ҳаёти сизнинг қўлингизда, деяпман-ку.

— Мен нима қилай... Қон берайми ёки... ҳамма нарсага тайёрман... фақат...

— Шифохонамизда истаганча қон группалари топилади. Аммо асосий масала қонда эмас.

— Нимада бўлмаса доктор?

— Эрингизнинг тана қисми мутлақ ишдан чиққан, боши эса омон. Дарвоқе сиз, ўқитувчиман дедингиз, ўқитувчилар эса кўп ўқишади. Агар кўзингиз тушган бўлса уч ой илгари газетада «Бош омон бўлса, тана топилади» деган мақола босилган эди.

Жувон бироз сукутга чўмиб, кейин юзлари ёришгандай бўлди.

— Ҳа, ўқиганман доктор, у мақолани ўқимаган одам бўлмаса керак, вой... наҳотки?, — деди-ю масаланинг моҳиятига энди тушуниб етгандай ўрнидан туриб кетди:

— Йўғ-е, нималар деяпсиз доктор?

Профессор энди фикрини дадил ўртага ташлашга вақт етганини сезди.

— Ўзингиз биласиз, рози бўлмасангиз, уни энди «Марсдан» ҳам топа олмайсиз, Венера қизим.

Жувон йиғидан тўхтаб, яна нажоткорига термулди.

— Айтингчи доктор, у кимнинг танаси?

— Инсон танаси, узоқдан келиб, қурилишда ишлаётган бақувват бир йигитнинг танаси!

Жувоннинг эти жимирлаб кетди. Айни дақиқада тақдир гирдоби унинг бийрон тилини қотириб қўйгандек эди.

«Рози бўлсинми? Аксини қилса-чи? Унда ҳаммаси тамом, унинг учун қиёматли кун бошланади. Демак...»

— Айтингчи доктор, у ҳаётга қайтганидан сўнг мени танийдими? Мени тан оладими?

— Албатта, чунки тафаккур бошда бўлади, қоринда эмас.

— Юраги-чи, юраги?..

— Юракни ҳам бевосита бош мия бошқаради, агар эрингизни илгариги юраги заифроқ бўлган бўлса, эндиги соғлом юрак ва соғлом вужуд билан янада мукаммалроқ ишлайди.

— Сўнгги саволим, у шоирлигича қолармикан?

Профессор мажбурий жилмайиб, бамайлихотир жавоб берди:

— Қолади, қизим қолади, бошнинг измига барча аъзо бўйсуниши шарт!

Чеҳраси бироз ёришиб кетган жувон ўзига гапиргандай синиқ овозда деди:

— Шоирларнинг юрагида дарди бўлади, ўша дард уларни шоир қилиб юради. Энди ўзга бир, балки дарди йўқ юрак билан шоир бўлиб қолармиканлар, шуни ўйлаяпман доктор?

— Ҳақ гап. Аммо мана шундай олижаноб дардлар ҳар биримизнинг тафаккуримизда туғилиб, юрагимизда камол топади.

— Доктор, мен розиман!..

Қурбоннинг рангларига қон югуриб, калла бўйинга бирлаштирилган тана жароҳатлари анча битай деб қолди. Орадан ўн беш кунлар ўтганидан сўнг йигит аста тилга кириб, хотинига савол бера бошлади.

— Мен тирикманми, Венера?

— Ҳа, тириксиз жоним.

— Ажабо, қандай қилиб тирик қолдим?

— Кўп гапирманг, аввал яхшилаб тузалиб олинг, кейин ҳаммасини билиб оласиз.

Орадан бир ярим ой ўтди. Қурбон тузалиб кучга кирди. Бўлиб ўтган даҳшатли ҳодиса ва операция ҳақида хабардор бўлгач, аввалига қаттиқ ҳаяжонланди. Бир неча марта ҳушидан кетди. Аммо инсон иссиққа ҳам, совуққа ҳам кўникар экан...

Мана, бугун эса унга қайта умр бахш этган профессор бошлиқ шифокорлар билан хайрлашар экан хаёлида Эркин Воҳидов шеърининг қуйидаги мисралари чарх урарди:

Куй авжида узилмасин
тор,
Шеър ярмида синмасин
қалам.
Яшаб бўлмай умрини
зинҳор,
Бу дунёдан кетмасин
одам.

Турсун МУҲАММАД

● Ҳар тўғрида ●

АНГЛИЯЛИК ҚАЙСАР

Англиялик Джоф Смит ўзига хос рекорд ўрнатмоқчи. Унинг мақсади: 150 кун гўрнинг ичида ўтириш ва Гиннеснинг рекордлар китобига кириш. Унинг учун тайёрланган ҳар томонлама қулайликларга эга бўлган қабр Менсфилд шаҳридаги боғларнинг бирига аҳолига намойиш қилиш учун қўйилган. Смит ўзининг бу маконига шундай ўрганиб қолганки, ҳатто Рождество байрамини шу ерда ўтказди. Англиялик бу қайсар киши, бу ҳаракати билан ўзини дунёда энг бардошли одам эканлигини кўрсатмоқчи. Бу борадаги аввалги рекорд 149 кунга тенг бўлган. Смит яна йигирма кун чидаса шубҳасиз рекордлар китобига ёзилади.

ЎТГАН ЙИЛ РЕКОРДИ

Табиий офатларнинг кўп бўлиши жиҳатидан ўтган йил бир ярим аср мобайнида йиллар ичида ўзига хос рекорд ўрнатди. Довуллар, сув тошқинлари, ер қимирлаши, ёнғинлар натижасида дунё бўйича 50 минг киши ҳалок бўлди. Суғурта компанияларига 15 миллиард доллар сарфлашга тўғри келди.

Умуман олганда 1998 йили 538 та йирик табиий офат рўй бердики, бу кейинги йилларда энг ёмон келган 1995 йилдагидан 140 марта кўп демак. Табиатнинг бундай «қутуришига» англиялик иқлимшунос олим Филипп Джонснинг фикрига қараганда 1998 йил кейинги 150 йил ичида энг иссиқ келган йил бўлган. Тинч океанининг марказий акваториясидаги оқим йўналишининг тўсатдан ўзгариши ҳам тропик иқлимнинг айнишига сабаб бўлган.

Умуман, табиатдаги рўй бераётган бундай кескин ўзгаришларнинг сабаблари ҳали тўла-тўкис ўрганилган эмас.

● Жаҳон чемпионлари ●

БОТВИННИК

Бу воқеа 1925 йили бўлган эди. Қийиқ ёқа қўйлакли, озғингина, ўн тўрт яшарли бола — Миша Ботвинник бир йўла ўйин сеансида жаҳон чемпиони Капабланкани ютиб чиқди. Агар ёш шахматчи жуда ишонарли тарзда ғолиб чиқмаганда, бу ғалаба аҳамиятсиз қолармиди, балки.

Лекин ўшанда, яна атиги 2 йил ўтгач, бола мастер бўлади, яна 6 йилдан сўнг эса мамлакат чемпиони унвонини олади, деган фикр ҳеч кимнинг хаёлига ҳам келмаган бўлса керак. Кейин мамлакат шахматчилари орасида биринчи бўлиб гроссмейстер унвонини олади ва шахмат Олимпининг чўққисига чиқади, деб-чи! Ҳа, ҳаттоки Капабланка устидан ғалаба қозонган бўлса ҳам бунақасини каромат қилиш қийин, тўғрими?

Ботвинник ўз ҳаётини мулоҳаза ва режа билан қурди. Шахмат билан нисбатан кеч — 12 ёшида танишди. Унинг кўпгина тенгқурлари бу ёшда шахмат майдонида катта муваффақиятларга эришган эдилар. Лекин Ботвинникда бошқа афзаллик: мустаҳкам характер, кучли ирода ва мақсадга интилувчанлик мавжуд эди. Шундай қилиб, бу фазилатлар дастлабки кунданоқ Ботвинникнинг улкан таланти билан уйғунлашиб, унга энг юксак спорт ютуқларига эришиши, шахматчиларнинг чинакам пешқадами бўлиб етишишига кўмаклашди.

Дастлабки пайтларда яна бир хусусият — шахмат тафаккуридаги мустақиллик ниш урди. У нимани истаётганини билибгина қолмай, унга қандай эришишни ҳам биларди. Ботвинник мусобақаларга тайёрланишнинг: ўйнаган партияларини ҳар томонлама, объектив ва ўз-ўзини танқид нуқтаи назари билан таҳлилдан ўтказиш, рақибни ўрганишга чуқур психологик ёндашишу қатъий тартибдан иборат ўз системасини яратди.

Кейинги йилларда Ботвинник ўзининг шахматдаги такомиллашуви устида қаттиқ сабот ва шижоат билан ишлади. Олдинига нафис позициявий услубдаги шахматчи бўлган Ботвинник кейинчалик ажойиб ҳужум устасига айланди.

Шахматга илмий ёндашиш Ботвиник учун бош вазифа бўлиб қолди. У эскича маънодаги дебютлар назариясидан воз кечиб, «вариант»ларнинг ўрнига ҳаддан зиёд узоқни нишонга олиши ва деярли ҳамиша унга бориб тегиши билан ҳайратга солувчи бир қанча системаларни ишлаб чиқди. Бунга нафис техника, ажойиб жангчилик сифатларинию мустаҳкам характерни қўшинг-а...

М.Ботвинник ўз хотираларида: «Мен «дебют янгилиги» узоқ миттельшпилда яшириб қолувчи методни ишлаб чиқишга эришдим, бу янги типдаги позициявий асосга эга эди, у одатий маънодаги «раддия»лардан йироқда. Катта меҳнат қилиб, жўн позициявий таассуротларни енгиб, қарши ғояларни амалий ўйинда текшириб кўрибгина ҳақиқатни ва шу билан бирга чинакам раддияни топиш мумкин эди» деб ёзади.

Ботвинник ижодида нафақат стратегик ғоясининг чуқурлиги, балки изчиллиги, барқарорлиги, ажиб мантиқийлиги билан ҳам ажралиб турувчи партияларнинг кўплиги бежиз эмас.

Биринчи бўлиш фахрли ва айни вақтда қийин. Ботвинник нафақат мусобақаларда биринчи бўлди. Унга бошқалар учун йўл очишга тўғри келди.Собиқ Совет шахматининг халқаро майдондаги дастлабки ғалабалари унинг номи билан боғлиқдир.

Ноттингем. 1936 йил. Турнир иштирокчилари орасида — Алёхин, Капабланка, Эйве ва бошқа машҳур гроссмейстерлар бор эди. Ботвинник биринчи совринни Капабланка билан баҳам кўриб, барча тахминларни пучга чиқарди.

«Ёш шахматчиларнинг энг истеъдодлиси мамлакат чемпиони Ботвинникнинг ажойиб муваффақияти тасодифий нарса бўлгани йўқ. Чунки у 1935-36 йиллардаги улкан икки турнирда ўзини кўрсатган эди. (Эслатиб ўтайлик, биринчисида Ботвинник Флор билан 1-2 ўринларни бўлишиб олган, иккинчисида Капабланкадан кейин иккинчи бўлган эди.-Б.Т.) Унинг Ноттингемдаги муваффақияти жаҳон чемпиони унвони эҳтимолига энг яқин номзод эканлигини тасдиқлайди. Шахсан мен, яқин йилларда у чемпион бўлиш учун ҳамма имкониятларга эга, деб ҳисоблайман. Улкан истеъдоддан ташқари у муваффақият учун ҳал қилувчи аҳамиятга молик барча спорт фазилатларига эга...»

Ёш шахматчи Ботвинникка А.Алёхин ана шундай ёрқин тавсиф берган эди.

(давоми бор)

МАРОҚЛИ МАШҚЛАР

Иккала тасвирда ҳам оқлар бошлаб икки юришда мот қилади.

Мамажон МУҲИДДИНОВ

● Нафс бандалари ●

Қинғир ишнинг охири вой

Яқинда Қувасой шаҳар суди мажлисида Божхона Кодексининг 162-моддасида кўрсатилган ҳолатни содир этган М.Акрамовага 7000 сўм, ҳайдовчи А.Тўхтасиновга нисбатан 13 минг 164 сўм жарима солиш ва далилий ашё давлат фойдасига мусодара қилиниши ҳақида қарор қилинди. Хўш, нима учун?

Малика Акрамова Фарғона шаҳридаги «Малак» фирмасида директор бўлиб ишлайди. У умумий қиймати 9 минг 180 сўм бўлган тиббиёт дори-дармонларини автомашина ўриндиқлари остига яширган ҳолда Қирғизистон Республикасига ноқонуний равишда олиб кетаётганида Қувасой божхона масканида тўхтатилди.

Энди масаланинг бошқа томонига эътибор беринг-а! Хуфёна йўллар билан қўшни республикага олиб кетилаётган дори-дармоннинг қиймати 10 минг сўмга ҳам етмайди. Лекин у тўлаши керак бўлган жарима 20 минг сўмдан ортиқ. Ўйланмай қилинган ишнинг оқибати эса доимо вой бўлишини ушбу мисолдан ҳам билса бўлади.

Учарнинг йўли тўсилди

Тунги соат 2 ларда вилоят божхона бошқармасининг «Гулпиён» божхона маскани ҳамда ДАН ходимлари ҳамкорликда назорат ўрнатилмаган йўлларни кузатиб юришган эди. Шу пайт кутилмаганда айланма йўлдан Қирғизистон Республикаси томон шитоб билан бораётган автомашина тўхтатилди. Унда «Тўқай» хўжалигида шофер бўлиб ишловчи Ҳусантўра Маҳмудов ўз бошқарувидаги автомашинада умумий қиймати 58 минг 305 сўмлик озиқ-овқат ва халқ эҳтиёжи молларини қонунга хилоф равишда олиб кетаётган экан. Ушбу ҳолат юзасидан тўпланган ҳужжатлар Фарғона туман судига юборилди.

Зайлобиддин ЙИГИТАЛИЕВ,
Фарғона вилоят божхона бошқармаси инспектори.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши жамоаси Тўлқин Ҳамидович Собитовга волидаи муҳтарамаси

Жамила ая Файзуллаеванинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир: Мирғиёс ҚАЮМОВ

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ -56-85--66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01. Наманганда - 6-22-10. Самарқандда - 35-64-24. Фарғонада - 24-58-43. Урганчда - 6-03-40. Қаршида- 5-19-11. Қумқўрғонда - 54-3-58.

Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 21.00

Буюртма Г— 0113. Нусхаси — 17.395.

1 2 3 4 5 6